

2007. évi CXXIII. törvény

a kisajátításról¹

Hatályos: 2023. 07. 01. – 2024. 01. 31.

Az e törvényben meghatározott közérdekű célok megvalósításához elengedhetetlenül szükséges ingatlanok megszerzése, ugyanakkor a közérdek és a tulajdonosnak a tulajdona védelméhez fűződő érdekei közötti egyensúly biztosítása érdekében – a kisajátítást a tulajdonjog elvonása kivételes eszközeként szabályozva – az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

1. § (1) Kisajátítással ingatlan tulajdonjoga csak kivételesen vonható el, az e törvényben meghatározott közérdekű célból, feltételekkel és módon, teljes, azonnali és feltétlen kártalanítás mellett.

(2) Kisajátítást kérő lehet az állam, illetve a helyi önkormányzat, valamint az államon és a helyi önkormányzaton kívüli harmadik személy (a továbbiakban: harmadik személy), ha a 2. §-ban meghatározott közérdekű célt megvalósító tevékenységet lát el, vagy akit törvény az állam javára, saját nevében, kisajátítást kérőként való eljárásra kötelez.

Kisajátítási célok és feltételek

2. §² Ingatlant kisajátítani a 3. § szerinti feltételek fennállása esetén, a 4. és 5. § szerinti esetekben, az alábbi közérdekű célokra lehetséges:

- a) honvédelem;
- b) nemzetközi szerződés alapján megvalósuló területcsere;
- c) terület- és településrendezés;
- d)³ kötelező állami, illetve kötelező önkormányzati feladathoz kapcsolódó oktatási – ideértve a diákotthoni elhelyezést biztosító létesítményeket is –, egészségügyi, szociális, rendvédelmi létesítmény elhelyezése;
- e) közlekedési infrastruktúra fejlesztése;
- f) energiatermelés;
- g) energiaellátás;
- h) bányászat;
- i) elektronikus hírközlési szolgáltatás;
- j)⁴ örökségvédelem;
- k) természetvédelem;
- l)⁵ vízgazdálkodás, víziközmű-szolgáltatás, öntözéses gazdálkodás;
- m) fenntartható erdőgazdálkodás, valamint véderdő telepítése, védőfásítás és közérdekű erdőtelepítés;
- n) építésügyi korlátozások felszámolása;
- o) az ingatlant terhelő, az ingatlan rendeltetésszerű használatát jelentősen korlátozó, vagy megszüntető közérdekű használati jogok, szolgáltatások miatti hátrányok megszüntetése;
- p)⁶ környezetvédelem;
- q)⁷ sportinfrastruktúra fejlesztése;
- r)⁸ az Országgyűlés munkáját segítő hivatali szervezet elhelyezése;
- s)⁹ kulturális infrastruktúra fejlesztése;
- t)¹⁰ optimális birtokszerkezet kialakítása céljából.

3. § (1) Kisajátításnak akkor van helye, ha

a) a közérdekű cél megvalósítása az ingatlanon fennálló tulajdon korlátozásával nem lehetséges, vagy – külön törvény alapján – a közérdekű használati jog, vezetékjog, szolgalmi jog alapításában a tulajdonossal nem jött létre megállapodás, illetve e jogokat az illetékes hatóság nem engedélyezte;

b)¹¹ az ingatlan tulajdonjogának megszerzése adásvétel vagy csere útján nem lehetséges;

c) a közérdekű cél megvalósítására kizárólag az adott ingatlanon kerülhet sor, illetve ha a közérdekű cél megvalósítására több ingatlan alkalmas, annak más ingatlanon való megvalósítása a tulajdon nagyobb sérelmével járna; és

d)¹² a kisajátítással biztosított tevékenység közösségi előnyei a tulajdon elvonásával okozott kárt jelentősen meghaladják. Ennek mérlegelése során a kisajátítási hatóság a közérdekű tevékenység jelentőségét, így különösen a terület fejlődésére gyakorolt hatását, a tevékenységgel, szolgáltatással ellátásra kerülők számát, a foglalkoztatásra gyakorolt hatását és az ingatlan jellemzőit kell egybevetnie, a kulturális örökség védett elemei aktuális állapotát, veszélyeztetettségének mértékét, természetvédelmi érték esetén annak jelentőségét és a tulajdonelvonás arányosságát kell vizsgálnia.

(2)¹³ Az adásvételi vagy csereszerződés megkötését megghiúsultnak kell tekinteni, ha

a)¹⁴ a kisajátítást kérőnek – a kisajátítási kérelem benyújtását megelőző 1 éven belül megtett – ajánlatára a tulajdonos vagy más kártalanításra jogosult a kézhezvételtől számított harminc napon belül nem tesz a tulajdonjog ingatlan-nyilvántartási átvezetésére is alkalmas elfogadó nyilatkozatot vagy írásban úgy nyilatkozik, hogy nem fogadja el az ajánlatot;

b) a tulajdonos vagy más kártalanításra jogosult személye nem állapítható meg egyértelműen, illetve az ingatlan tulajdonjogával összefüggésben per van folyamatban és azt az ingatlan-nyilvántartásba feljegyezték, feljegyzés alatt áll, illetve más módon

igazolták; vagy

c) a tulajdonos vagy más kártalanításra jogosult lakóhelye, tartózkodási helye, székhelye ismeretlen, vagy a kisajátítást kérő ajánlatának közlése részükre egyéb körülményeik folytán rendkívüli nehézséggel vagy számottevő késedelemmel járna; önmagában a tulajdonosok vagy más kártalanításra jogosultak nagy száma nem minősül ilyen egyéb körülménynek.

4. § (1)¹⁵ A 2. § szerinti közérdekű célokra az alábbi esetekben lehetséges kisajátítás:

a)¹⁶ honvédelem céljából, ha az ingatlan kisajátítása a honvédelemről szóló törvényben meghatározott honvédelmi érdekből szükséges;

b) nemzetközi szerződés alapján megvalósuló területcsere céljából, ha a másik ország részére szükséges területátadás más módon nem lehetséges;

c)¹⁷ a 2. § d) pontja szerinti célból, valamint terület- és településrendezés céljából, ha a kérelemben megjelölt építmény, fejlesztési cél (a továbbiakban: cél) a területrendezési tervben, a helyi építési szabályzatban, a Kormány területrendezési szabályokat megállapító rendeletében vagy az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal által kiadott térségi területfelhasználási engedélyben szerepel, a cél megvalósítása az érintett ingatlanok tulajdonosai részéről (a beruházás jellege, anyagi terhei vagy a létesítmény megvalósítójának jogszabályi kijelölése miatt) nem várható el, továbbá a cél rendeltetése, jellege miatt – a környező építmények, ingatlanok rendeltetésszerű használatának biztosítására vagy jellegére is figyelemmel – a célt az adott ingatlanon szükséges megvalósítani, vagy más ingatlanon való megvalósítása a tulajdonban nagyobb sérelemmel járna;

d)¹⁸ közlekedési infrastruktúra fejlesztése keretében közút, vasút, repülőtér, híd, alagút, hajózási létesítmény, intermodális csomópont létesítése, fejlesztése céljából, ha

da)¹⁹ gyorsforgalmi közúthálózatnak jogszabállyal megállapított nyomvonalon való megépítése, országos közút vagy helyi közút építése érdekében szükséges,

db) a felszíni vagy felszín alatti vasút létesítési joga alapján történő igénybevétel (létesítés, üzemeltetés) a létesítési joggal terhelt ingatlan rendeltetésszerű használatát megszünteti, vagy jelentős mértékben akadályozza,

dc)²⁰ a nyilvános repülőtér a településrendezési tervben, valamint a helyi építési szabályzatban vagy az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal által kiadott térségi területfelhasználási engedélyben szerepel, és a megvalósítás más ingatlanokon műszaki, valamint az építés engedélyezését meghatározó más szempont miatt nem lehetséges, vagy a megvalósítás a tulajdonban nagyobb sérelemmel járna,

dd)²¹ híd vagy alagút építése, fejlesztése érdekében szükséges, amennyiben arra – országos közút vagy helyi közút építése, fenntartása, fejlesztése, üzemeltetése érdekében – közlekedésbiztonsági vagy közlekedéspolitikai szempontok alapján kerül sor,

de) közforgalmú kikötő, úszóműves kikötőhely, komp- és révátkelőhely, valamint más hajózási létesítmény, továbbá a víziközlekedés irányítására és a hajóút kifizésére szolgáló jelek elhelyezése a parti ingatlan rendeltetésszerű használatát megszünteti vagy jelentős mértékben akadályozza,

df)²² a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló törvényben meghatározott intermodális csomópont megvalósítása érdekében szükséges;

e) energiatermelés céljából, ha

ea) az ingatlan 50 MW vagy annál nagyobb teljesítményű erőmű építéséhez, bővítéséhez szükséges,

eb) az ingatlan 50 MW vagy annál nagyobb teljesítményű távhőtermelő létesítmény elhelyezéséhez szükséges,

ec) nukleáris létesítmény, radioaktív hulladéktároló építéséhez, bővítéséhez szükséges,

ed)²³ a nukleáris létesítmény, radioaktív hulladék-tároló biztonsági övezetébe tartozó ingatlan tulajdonjogának megszerzése érdekében szükséges.

f) energiaellátás céljából, ha

fa) a villamos energiáról szóló törvény szerinti közcélú hálózat építése céljából a vezetékjogot – az ingatlan használatának lényeges akadályozása, illetve megszüntetése miatt – a hatóság nem engedélyezte,

fb) a villamos energiáról szóló törvény szerinti közcélú hálózathoz tartozó, nem tartószerkezeten elhelyezett, külön jogszabályban meghatározott átalakító- és kapcsoló berendezés építése céljából közérdekű használati jog alapításában az ingatlan tulajdonosa és az engedélyes között nem jött létre megállapodás, vagy a használati jogot – az ingatlan használatának lényeges akadályozása, illetve megszüntetése miatt – a hatóság nem engedélyezte,

fc) földgáz elosztóvezetékek tartozékai és alkotórészei, valamint propán-, butángáz-tartály, konténer elhelyezése és üzemeltetése céljából használati jog alapításában a tulajdonos és az engedélyes, illetve a vezeték tulajdonosa között nem jött létre megállapodás, illetve – az ingatlan használatának jelentős akadályozása, illetve megszüntetése miatt – a használati jogot a hatóság nem engedélyezte,

fd) az idegen ingatlanra szolgáltatói távhőközpont létesítése céljából van szükség, és az engedélyes, valamint az ingatlan tulajdonosa között a használati jog alapításában nem jött létre megállapodás, illetve az illetékes építési hatóság az ingatlan rendeltetésszerű használatának megszűnése vagy jelentős mértékű akadályozása miatt a használati jogot nem engedélyezte,

fe) távhővezeték-hálózat, illetve annak részét képező vezeték építése és üzemeltetése céljából vezetékjogi eljárásban az ingatlan tulajdonosa és az engedélyes között nem jött létre megállapodás, illetve a vezetékjogot – az ingatlan használatának jelentős akadályozása, illetve megszüntetése miatt – az illetékes hatóság nem engedélyezte;

g) bányászati célból, ha

ga) bányászati létesítmények elhelyezése céljából szolgálat alapítását – az ingatlan rendeltetésszerű használatának jelentős mértékű akadályozása, illetve megszüntetése miatt – a hatóság nem engedélyezte,

gb) a bányászati tevékenység az ingatlan rendeltetésszerű használatát megszünteti,

gc) szénhidrogén szállítóvezetékek, valamint ezek tartozékai és alkotórészei elhelyezése és üzemeltetése céljából szolgálmi jog alapításában a tulajdonos és az engedélyes, illetve a vezeték tulajdonosa között nem jött létre megállapodás, illetve – az ingatlan használatának jelentős akadályozása, illetve megszüntetése miatt – a szolgálmi jogot az illetékes hatóság nem engedélyezte;

h) elektronikus hírközlési szolgáltatás céljából, ha az elektronikus hírközlési építmény elhelyezése és üzemeltetése céljából közérdekű használati jog alapításában az ingatlan tulajdonos és az engedélyes között nem jött létre megállapodás, illetve – az ingatlan használatának jelentős akadályozása, illetve megszüntetése miatt – a használati jogot az illetékes hatóság nem engedélyezte;

i)²⁴ örökségvédelem céljából, ha védetté nyilvánított régészeti lelőhely vagy műemlék, továbbá a nemzeti emlékhely örökségvédelmi érdekei másként nem biztosíthatóak, így különösen, ha

ia)²⁵ az érintett ingatlanon olyan tevékenység folyik, amely kisajátítás hiányában a védetté nyilvánított régészeti lelőhely vagy műemlék, továbbá a nemzeti emlékhely megsemmisülését eredményezi, vagy amely által az a veszély fenyeget, hogy a védelem alapját képező értékeit helyreállíthatatlanul elveszti;

ib) a védetté nyilvánított régészeti lelőhely vagy műemlék feltárása, védőövezetének kialakítása, megközelítése másként nem lehetséges,

ic) a nemzeti emlékhely megközelítése másként nem lehetséges,

id) korábban összefüggő történeti együttes része volt, és az eredeti egységbe való visszahelyezése és együttes használata örökségvédelmi szempontból indokolt;

j)²⁶ természetvédelem céljából, ha

ja) védett természeti területen a védelem céljával oly mértékig össze nem egyeztethető tevékenység folyik, amely a kisajátítás hiányában a védett természeti terület elpusztulását eredményezi,

jb) a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv – törvény rendelkezése szerint – a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállítása érdekében kezdeményezi,

jc) védett természeti területen a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv által megvalósítandó élőhely-rekonstrukciós beruházások beavatkozási vagy célterületén az élőhely helyreállítása másképp nem végezhető el;

k)²⁷ vízgazdálkodási és víziközmű-szolgáltatási feladatok ellátása, valamint az öntözéses gazdálkodás kialakítása és fenntartása céljából, ha

ka) a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése szerinti nyomvonalas létesítménynek jogszabállyal megállapított nyomvonalon való megépítése,

kb) vízkár elhárítási (árvíz, belvíz, aszály) célú vízelétesítmények megvalósítása,

kc) közműves vízellátó és szennyvízkezelő és -elvezető létesítmények megvalósítása,

kd) felszíni és felszín alatti vízkészletek közérdekű igénybevétele, tározása, el-, illetve továbbvezetését szolgáló létesítmények megvalósítása,

ke) a közcélú vízelétesítmény, illetve vízbázisok (távlati vízbázisok) belső védőövezetének biztosítása érdekében szükséges;

l) fenntartható erdőgazdálkodás, valamint véderdő telepítése, védőfásítás és közérdekű erdőtelepítés céljából, ha

la)²⁸ az erdőben olyan tevékenység folyik, amely kisajátítás hiányában az erdő kipusztulását eredményezi,

lb) az erdőtelepítés (fásítás) a tulajdonos közreműködésével eredményesen nem valósítható meg, vagy aránytalan nagy költséggel jár;

m)²⁹ környezetvédelem céljából, ha

ma) ingatlan-nyilvántartásba feljegyzett tartós környezetkárosodás felszámolása,

mb)³⁰ a területrendezési tervben, a helyi építési szabályzatban vagy az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal által kiadott térségi területfelhasználási engedélyben szereplő hulladékkezelő létesítmény elhelyezése,

mc) hulladékkezelő létesítmény rekultivációja,

md)³¹ sűrűn beépített nagyvárosias lakóterület levegőszennyezettségének és zajterhelésének csökkentése céljából zöldterület kialakítása

érdekében szükséges;

n)³² sportinfrastruktúra fejlesztése keretében sport- és ehhez kapcsolódó kiegészítő létesítmény létesítése, bővítése, fejlesztése érdekében, ha

na)³³ a sportlétesítmény a nemzeti vagyonról szóló [2011. évi CXCVI. törvényben \(a továbbiakban: Nvtv.\)](#) meghatározott nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonban tartandó sportcélú ingatlanként olimpiai központnak minősül,

nb) a sportlétesítmény létesítése olimpia vagy valamely sportágban Európa-bajnokság vagy világbajnokság megrendezése céljából történik,

nc)³⁴ az egyedileg meghatározott sport- és szabadidő infrastruktúrafejlesztés megvalósításáról külön törvény rendelkezik;

o)³⁵ a 2. § r) pontja szerinti célból az Országgyűlés Hivatalának lakóingatlanok nem minősülő ingatlanban történő elhelyezése érdekében;

p)³⁶ kulturális infrastruktúra fejlesztése keretében a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló [1997. évi CXL. törvény](#) szerinti muzeális intézmény, könyvtár, közművelődési intézmény vagy közösségi színtér létesítése céljából;

q)³⁷ optimális birtokszerkezet kialakítása céljából, ha a Nemzeti Földalap kezeléséért felelős szerv – a földeken fennálló osztatlan közös tulajdon felszámolásáról és a földnek minősülő ingatlanok jogosultjai adatainak ingatlan-nyilvántartási rendezéséről szóló törvény szerint – kezdeményezi.

(2)³⁸ Nem kell alkalmazni

a)³⁹ a 3. § (1) bekezdés d) pontját, az (1) bekezdés d) pont *da*), *db*) és *df*) alpontja, *k*) pont *ka*) alpontja, *o*) pontja, valamint nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánító törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott beruházások (a továbbiakban: nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás) esetében,

b) a 3. § (1) bekezdés c) pontját e paragrafus (1) bekezdés i) pont *ia*) alpontja, *j*) pontja, *l*) pont *la*) alpontja és *m*) pont *ma*) és *mc*) alpontja esetében.

(3)⁴⁰ Ha a közérdekű célnak a kisajátítandó ingatlanon történő megvalósítására építési engedélyt adtak ki, a kisajátítási hatóság a 3. § (1) bekezdés c) pontja szerinti feltételt csak akkor vizsgálja, ha az ügyfél valószínűsíti, hogy a közérdekű cél más ingatlanon is megvalósítható, és hogy a más ingatlanon történő megvalósítás a tulajdon kisebb sérelmével járna.

5. § (1)⁴¹ A 2. § c) és n)–o) pontja alapján az ingatlan megvásárlása és kisajátítása kezdeményezésének joga az ingatlan tulajdonosát is megilleti, ha az ingatlan tulajdonjogát az a) vagy b) pont szerinti korlátozás keletkezése előtt szerezte meg, és

a) az ingatlan rendeltetését a helyi építési szabályzat valamely később megvalósítandó – jogszabályban megállapított – olyan közérdekű célban határozza meg, amelynek megvalósítása a tulajdonostól nem várható el, és ez a tulajdonosi és építési jogokat, vagy

b) a 2. § o) pontja szerinti közérdekű használati jog, szolgálmi jog – a jog létesítését követően – az ingatlan rendeltetésszerű használatát

jelentősen akadályozza vagy megszünteti.

(2)⁴² Az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben a tulajdonos annak a szervnek a kisajátítási kérelem benyújtására vonatkozó kötelezését kérheti, akivel – az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény szerint – az ingatlan adásvételére vonatkozó megállapodás a tulajdonos kezdeményezésétől számított öt éven belül nem jött létre.

(3)⁴³ Az (1) bekezdés b) pontja szerinti esetben a közérdekű cél jogosultjának a kisajátítási kérelem benyújtására vonatkozó kötelezését a tulajdonos a jog létesítésétől, vagy a létesítmény használatbavételi engedélye végrehajthatóvá válásától számított két évig kérheti.

(4) Az (1) bekezdés szerinti esetben az ingatlan tulajdonosának kell igazolnia, hogy az ingatlan megvásárlását kezdeményezte, de az adásvételre vonatkozó megállapodás a kezdeményezése ellenére nem jött létre.

(5)⁴⁴ Közös tulajdonban álló ingatlan esetében a kisajátítást valamennyi – a kisajátítással tulajdont szerzőtől különböző – tulajdonostársnak kérelmeznie kell.

Kisajátítással érintett ingatlan

6. § (1)⁴⁵ A kisajátítási tervben szereplő ingatlan adásvétellel vagy cserével történő megszerzése esetében az ingatlant terhelő – jogszabályon vagy szerződésen alapuló – elővásárlási, visszavásárlási, vételi (opció) jog nem gyakorolható.

(2) Az ingatlanok egy része is kisajátítható (részleges kisajátítás).

(3)⁴⁶ Beépítésre szánt területen nincs helye részleges kisajátításnak, ha az ingatlan visszamaradó része a megengedett legkisebb teleknagyságot nem éri el, kivéve, ha az ingatlan e teleknagyságot már eredetileg sem érte el. Beépítésre nem szánt területen a részleges kisajátításnak nem akadálya, ha az ingatlan visszamaradó része a megengedett legkisebb teleknagyságot nem éri el, azonban a felek erre irányuló megállapodása esetén a visszamaradó részt is ki kell sajátítani.

(4)⁴⁷ A tulajdonos kérelmére a visszamaradó részt ki kell sajátítani, ha az ingatlan részleges kisajátítása következtében

a) az ingatlan visszamaradó része eredeti céljára használhatatlanná válik,

b) az ingatlannal kapcsolatos jog vagy foglalkozás gyakorlása lehetetlenné vagy számottevően költségesebbé válik,

c) a visszamaradó rész gazdaságos értékesítése nem lehetséges.

(5)⁴⁸ A visszamaradó rész kisajátítását legkésőbb a kisajátítási tárgyalás befejezéséig lehet kérni.

(6)⁴⁹ A kisajátítással érintett ingatlan tulajdonosa az ingatlan tulajdonjogával a kisajátítási eljárás időtartama alatt csak a kisajátítást kérő javára vagy más részére a kisajátítást kérő hozzájárulásával rendelkezhet. A kisajátítási hatóság a kisajátítási eljárás időtartamára az ingatlanra – a kisajátítást kérő javára – elidegenítési tilalmat jegyeztet fel az ingatlan-nyilvántartásban.

(7)⁵⁰ Ha az ingatlanra végrehajtási jog van bejegyezve, a kisajátítási eljárás megindítása tényének feljegyzését követően a végrehajtó a bírósági végrehajtásról szóló törvény által meghatározott külön szabályok szerint jár el.

7. § (1)⁵¹ Termőföld kisajátítására – amennyiben a kisajátítás céljának megvalósítása érdekében a termőföld igénybevétele szükséges – akkor kerülhet sor, ha a földnek a végleges más célú hasznosítását az ingatlanügyi hatóság engedélyezte, vagy a más célú hasznosítás folytatásához hozzájárult. A termőföld védelméről szóló [2007. évi CXXIX. törvény 17/A. §-ában](#) említett területek esetében a termőföld a más célú hasznosítás folytatásához való hozzájárulás hiányában is kisajátítható, ha az ingatlanügyi hatóság a más célú hasznosítás folytatásához kizárólag a tulajdonosi, illetve haszonélvezői hozzájárulás hiánya miatt nem járult hozzá.

(2) Erdőterület kisajátításához – amennyiben a kisajátítást követően az ingatlant nem a külön törvény szerinti erdőként hasznosítják – az erdészeti hatóságnak az erdőterület igénybevételeire kiadott elvi hozzájárulása szükséges. Amennyiben a kisajátítási kérelem szerint az ingatlant részben vagy egészben továbbra is erdőként hasznosítják, a kisajátításhoz az erdészeti hatóság egyetértését kell beszerezni.

(3)⁵² Védett természeti és Natura 2000 területet érintő kisajátításhoz – a 4. § (1) bekezdés j) pontjában szabályozott esetek kivételével – a természetvédelmi hatóság előzetes hozzájárulása szükséges.

(4)⁵³ Védetté nyilvánított régészeti lelőhely, illetve műemlék kisajátításához – a 4. § (1) bekezdésének i) pontjában szabályozott esetek kivételével – a kormányrendeletben meghatározott szerv előzetes hozzájárulása szükséges.

(5) Véderdő telepítése, védőfásítás és közérdekű erdőtelepítés céljára történő kisajátításához be kell szerezni a területileg illetékes erdészeti hatóság hozzájárulását, ha a kisajátítást más szerv kérte. Ez a rendelkezés védőfásításnak közút és vasút mentén, valamint egyéb műszaki létesítmény tartozékát képező, azzal azonos földrészleten lévő, a patak, csatorna medrében lévő, illetve azt szegélyező, a külön törvény szerint erdőnek nem minősülő faállományként történő telepítése céljára kért kisajátítás esetére nem vonatkozik.

(6) Külföldi állam vagy nemzetközi szervezet tulajdonában álló ingatlan kisajátítása előtt a külpolitikáért felelős miniszter álláspontját be kell beszerezni.

(7)⁵⁴ Bányászati célból történő kisajátításhoz a bányafelügyeletnek a bányászati cél indokoltságára vonatkozó véleményének a beszerzése szükséges.

(8) Honvédelmi célra igénybe vett, a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium vagyongazdálkodásában lévő ingatlanok (ingatlanrészek) kisajátításához a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulása vagy azok honvédelmi célra feleslegessé nyilvánítása szükséges.

(9)⁵⁵ A 4. § (1) bekezdés m) pont md) alpontja szerinti célból történő kisajátításhoz a környezetvédelmi hatóság véleményének a beszerzése szükséges.

(10)⁵⁶ A 4. § (1) bekezdés m) pont mc) alpontja szerinti célból történő kisajátításhoz a hulladékgazdálkodási hatóság véleményének a beszerzése szükséges.

Az ingatlan tulajdonának tehermentes megszerzése

8. §⁵⁷ (1)⁵⁸ A kisajátítási határozat véglegessé válásával – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – az ingatlan tulajdonjogának tehermentes megszerzésére kerül sor.

(2) A kisajátítási határozatban rendelkezni kell az ingatlanra vonatkozóan más személyt megillető jogokról és az ingatlanra feljegyzett tényekről.

(3) Pénzbeli kártalanítás esetén a kisajátított ingatlanra vonatkozóan más személyt megillető jogok – a (6) bekezdésben foglalt eltéréssel –, és az ingatlanra feljegyzett tények megszűnnek.

(4)⁵⁹ Ha a kisajátított ingatlanon jelzálogjog állt fenn, a tulajdonos és a zálogjogosult eltérő megállapodásának hiányában a pénzbeli kártalanítás – a jelzálogjoggal biztosított követelés erejéig – a zálogjog tárgyaként a kisajátított ingatlan helyébe lép és a kártalanítás ezen hányadát bírósági letétbe kell helyezni. A jelzálogjoggal biztosított követelés összegéről a kisajátítási hatóság felhívására a jelzálogjogosult nyilatkozni köteles. Ha a jelzálogjogosult a nyilatkozattételi kötelezettségét nem teljesíti, a letétbe helyezés helyett a pénzbeli kártalanítás egészét a kártalanításra jogosult részére kell megfizetni.

(5)⁶⁰ Ha a kisajátított ingatlanra végrehajtási jog volt bejegyezve, az ingatlanért járó pénzbeli kártalanítást a végrehajtói letéti számlára kell átutalni vagy befizetni. A végrehajtó a letéti számla számát legkésőbb a kisajátítási határozat véglegessé válását követő 8 napon belül közli a kisajátítást kérővel. Ha az ingatlanon több végrehajtási jog volt bejegyezve, a kártalanítást az ingatlanra korábban árverést kitűző végrehajtónak, ennek hiányában annak a végrehajtónak kell megfizetni, aki által lefolytatott végrehajtási eljárásban a legkorábban került bejegyzésre a végrehajtási jog.

(6) A telki szolgalmat, egyéb szolgalmat, vezetékjogot és más használati jogot, egyéb tulajdoni korlátozást megszüntetéséről akkor kell rendelkezni, ha a kisajátítás célja más módon nem valósítható meg, vagy ha a jogosult a megszüntetéshez hozzájárult. A jog jogosultja a kisajátítást kérő megkeresésére köteles nyilatkozni a jog fenntartása vagy a megszüntetéshez való hozzájárulás kérdésében. Ha a jog megszüntetése hatósági hatáskörbe tartozik, a kisajátítási hatóság a hatáskörrel rendelkező hatóság határozata alapján állapítja meg a jog megszüntetését. Az e bekezdésben foglaltakat a tulajdonosnak mind pénzbeli, mind csereingatlannal történő kártalanítása esetében is alkalmazni kell.

(7) Ha a kártalanítás csereingatlannal történik, a kisajátított ingatlanra vonatkozó jogok – a (6) bekezdésben foglalt jogok kivételével és a (8) bekezdésben foglalt eltéréssel – a csereingatlanra átszállnak.

(8) A bérleti, a haszonbérleti, a haszonélvezeti jogot és a használat jogát a jogosult kérelmére kell a csereingatlanra átvinni; a kérelmet az erre jogosult legkésőbb a kisajátítási tárgyalás befejezéséig nyújthatja be. A lakásra és a nem lakás céljára szolgáló helyiségre vonatkozó bérleti jog a csereingatlanra nem vihető át.

(9) Az ingatlan kisajátításának ténye önmagában a jelzálogjoggal biztosított követelést nem teszi lejárttá, és nem szolgálhat a jogviszony megszüntetése vagy a kielégítési jog gyakorlásának alapjául. Ez a rendelkezés nem érinti a szerződésen vagy jogszabályon alapuló egyéb jogok – az e bekezdésben említettől eltérő okból való – gyakorlásának lehetőségét.

(10) Pénzbeli és csereingatlannal történő kártalanítás esetében e § rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell azzal, hogy jelzálogjog esetében a követelés alatt a követelés csereingatlannal nem fedezett részét kell érteni.

Kártalanítás

9. § (1) A kisajátított ingatlan tulajdonosát a tulajdonjoga elvonásáért, az ingatlanon fennálló jog jogosultját pedig a joga megszűnéséért – a zálogjog és a végrehajtási jog jogosultja kivételével – teljes, azonnali és feltétlen kártalanítás illeti meg.

(2) A megszüntetett jogokért járó kártalanítást az ingatlan tulajdonjoga elvonásáért járó kártalanításnál figyelembe kell venni.

(3) A kártalanítás összegének megállapítása során

a) az összehasonlításra alkalmas ingatlanok helyben kialakult forgalmi értékét,

b) ha az ingatlan valóságos forgalmi értéke – összehasonlításra alkalmas ingatlanok, illetve ezek forgalmának hiányában, vagy forgalmukra jogszabályban elrendelt korlátozás, illetve más ok miatt – nem állapítható meg, az ingatlan településen belüli

fekvését, közművekkel való ellátottságát, ennek hiányában a közművesítés lehetőségét, földrajzi és gazdasági adottságait, termőföld esetén a művelési ágat, a földminősítés szempontjait és az ingatlan jövedelmezőségét kell figyelembe venni.

(4)⁶¹ Ha az ingatlan övezeti besorolásának módosítására a 2. §-ban meghatározott, az adott kisajátítási eljárást is megalapozó közérdekű cél megvalósítása érdekében került sor, a kártalanítás összegének meghatározása során az összehasonlításra alkalmas ingatlanok e besorolási módosítást megelőzően helyben kialakult forgalmi értékét kell figyelembe venni.

10. § (1) Nem jár kártalanítás

- a) az ingatlanra feljegyzett tények megszűnéséért;
- b)⁶² az olyan épületért,
- ba)⁶³ amelynél az építést, a használatbevételt vagy fennmaradást engedélyező véglegessé vált határozat a későbbi lebontás esetére a kártalanítást kizárta,
- bb)⁶⁴ amelynek a lebontását az építésügyi vagy az építésfelügyeleti hatóság véglegessé vált döntéssel elrendelte.

(2)⁶⁵

(3) Az (1) bekezdés b) pontjában említett épületet, továbbá – ha az ingatlanon használhatatlan romépület áll, amiért a tulajdonos érték hiányában kártalanítást nem kapott – a használhatatlan romépületet a tulajdonos lebonthatja és anyagát elviheti.

(4) Ha a kisajátítást kérő a kisajátított épületre vagy annak tartozékaira nem tart igényt, a tulajdonos azokat az (1) bekezdés b) pontjában nem említett esetben is lebontathatja, és anyagukat elviheti. A bontási anyagnak és tartozékoknak a bontási költséggel csökkentett értékét a kártalanításból le kell vonni.

(5)⁶⁶ A kisajátítást kérőnek legkésőbb a tárgyaláson nyilatkoznia kell arról, hogy az épületre és annak tartozékaira igényt tart-e. Ha a kisajátítást kérő az épületre vagy annak tartozékaira nem tart igényt, legkésőbb a tárgyaláson a tulajdonosnak nyilatkoznia kell arról, hogy azokat lebontja és anyagukat elviszi-e, vagy kártalanításra tart igényt.

(6) Az (1)–(5) bekezdésben foglalt rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell az épületnek nem minősülő építményekre, továbbá az építményrészekre is.

(7) Ha a kisajátítás következtében a faállomány vagy más évelő növényzet kitermelése válik szükségessé, ezt a tulajdonos elvégezheti. Ebben az esetben a faanyag (más évelő növényzet) értékét az ingatlan értékének megállapítása során figyelmen kívül kell hagyni.

(8) Ha a kisajátított ingatlan erdő és a kisajátítás évére vonatkozóan az erdőgazdálkodó rendelkezik az erdészeti hatóság engedélyével az erdei haszonvételek gyakorlására, lehetőség szerint lehetővé kell tenni e haszonvételek gyakorlását.

11. § A kártalanítás – a 13–14. §-ban foglalt kivétellel – pénzben történik.

12. § (1)⁶⁷ Ha a kisajátított épületben levő lakást, illetőleg nem lakás céljára szolgáló helyiséget bérlő vagy egyéb használó (a továbbiakban együtt: használó) használja, forgalmi értéként a lakott értéket kell figyelembe venni.

(2) A beköltözhető forgalmi értéket kell figyelembe venni, ha a kisajátított épületben levő lakást, illetőleg nem lakás céljára szolgáló helyiséget

- a) a tulajdonos használja és részére cserelakást (cserehelyiséget) nem kell adni, vagy
- b)⁶⁸ használó használja, és a használó cserelakásra (cserehelyiségre), valamint pénzbeli kártalanításra sem tart igényt.

13. § (1)⁶⁹ A 14. § szerinti esetet ide nem értve akkor történhet csereingatlannal a kártalanítás, ha abban a tulajdonos és a kisajátítást kérő – legkésőbb a tárgyaláson – megegyezik. Ha a tulajdonos erre irányuló kezdeményezését a kisajátítást kérő elutasítja, további egyezkedésnek nincs helye és pénzbeli kártalanításról kell dönteni.

(2) A csereingatlan értékét a 9. § (3) bekezdésének rendelkezései szerint kell megállapítani.

(3) Ha a csereingatlan értéke nagyobb, mint a kisajátított ingatlanért járó kártalanítás, a különbözetet a tulajdonos köteles megfizetni. A különbözet megfizetése alól indokolt esetben – a kisajátítási határozatban – mentesítés, továbbá fizetési kedvezmény adható.

(4) Ha a csereingatlan értéke kisebb a kisajátított ingatlanért járó kártalanításnál, a tulajdonos részére a különbözetnek megfelelő pénzbeli kártalanítás jár.

(5) A (3) és (4) bekezdésben foglalt rendelkezéseket alkalmazni kell akkor is, ha a részben kisajátított ingatlan kiegészítése céljára felajánlott terület értéke és a kisajátított ingatlanért járó kártalanítás összege különböző. A felajánlott terület értékét a 9. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezések alkalmazásával kell megállapítani.

14. §⁷⁰ (1) Ha a kisajátított épületben lévő lakást, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiséget a tulajdonos vagy használó használja, részére – legkésőbb a tárgyaláson előterjesztett kérelmére – a kisajátítást kérő köteles megfelelő cserelakást, illetve cserehelyiséget biztosítani. A cserelakás megfelelőségének megállapításánál a lakások és helyiségek bérletéről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A cserehelyiség akkor megfelelő, ha a tevékenység hasonló körülmények között történő folytatására alkalmas.

(2) A kisajátításra kerülő épületben lévő lakás esetén nem kérhető cserelakás, ha

- a) a tulajdonos vagy a használó tulajdonában ugyanabban a városban (községben) beköltözhető és megfelelő lakás van;
- b) a jogcím nélküli használó – törvény rendelkezése alapján – másik lakásra nem tarthat igényt.

(3) A kisajátításra kerülő épületben lévő nem lakás céljára szolgáló helyiség esetén a tulajdonos vagy a használó nem kérhet cserehelyiséget, ha

- a)⁷¹ a helyiségben gyakorolt tevékenységét – legkésőbb a kisajátítási tárgyaláson tett nyilatkozata szerint – tovább nem folytatja;

b) tulajdonában (vagyonkezelésében, használatában) ugyanabban a városban (községben) olyan más, nem lakás céljára szolgáló helyiség van, amely megfelelő a tevékenység folytatására.

(3a)⁷² Az (1) bekezdéstől eltérően a cserelakás, illetve a cserehelyiség biztosításának kötelezettsége nem áll fenn, ha a kisajátítást kérő nyilatkozik arról, hogy nem rendelkezik megfelelő felajánlható ingatlannal és valószínűsíti, hogy más megfelelő ingatlan felajánlásához szükséges intézkedések megtétele – azok időigénye folytán – az eljárás jelentős elhúzódasáshoz vezetne.

(4)⁷³ Ha a jogosult a felajánlott és megfelelő cserelakást, illetve cserehelyiséget nem fogadja el, részére a cserelakás vagy cserehelyiség helyett pénzbeli kártalanításról kell dönten.

15. § Műemlék kisajátítása esetén a pénzbeli kártalanítás összegének megállapításakor a műemlék fenntartására, illetve helyreállítására a kisajátítási eljárás megindítását megelőző öt évben visszatérítési kötelezettség nélkül az államháztartási, európai uniós, vagy egyéb nemzetközi forrásokból kapott támogatások összegét olyan arányban kell csökkentő tényezőként figyelembe venni, amilyen arányban az a műemlék forgalmi értékére hatással volt.

16. § (1) Az ellenérték fejében szerzett vagyonkezelői jog megszűnése esetén a kártalanítás összegének megállapításánál a vagyonkezelői jogért fizetett ellenértéket, valamint az állagmegóvó és értéknövelő munkák értékét kell figyelembe venni.

(2) Ingyenesen szerzett vagyonkezelői jog megszűnéséért kártalanítás nem jár. Az állagmegóvó és értéknövelő munkák értékét csak akkor kell megtéríteni, ha arra nem költségvetési forrásból került sor.

(3)⁷⁴ A vagyonkezelői jog ellenérték fejében vagy ingyenesen történő megszerzéséről a vagyonkezelő a kisajátítási hatóság felhívására köteles nyilatkozni. A vagyonkezelő nyilatkozattételének elmaradása esetén – ha mulasztását nem igazolja – a vagyonkezelői jog megszerzése ingyenesnek tekintendő.

17. § (1) A földhasználati jogot ingyenesen megszerző használó részére a használati jog megszűnéséért kártalanítás nem jár. A telek, illetőleg a föld értékét növelő munkák ellenértékét azonban a földhasználó részére meg kell téríteni. E kártalanítást az ingatlanért járó kártalanításnál figyelembe kell venni.

(2) Haszonélvezeti joggal terhelt ingatlan kisajátítása esetén – ha a tulajdonos pénzbeli kártalanításban részesül – a megszünt haszonélvezeti jog értékét az eset összes körülményeinek gondos mérlegelésével kell meghatározni. Ennek során figyelembe kell venni különösen a haszonélvezeti joggal terhelt ingatlan jellegét, a haszonélvezeti jog gyakorlásának módját, a jogosult személyi körülményeit, a hasznosítás lehetőségeit és a hasznosítással elérhető anyagi előnyöket, továbbá a haszonélvezeti jognak az ingatlan forgalmi értékére gyakorolt hatását.

(3) A haszonélvezeti jogért járó kártalanítás nem lehet kevesebb az illetékekről szóló törvény alapján, a vagyoni értékű jogok megszerzése után fizetendő illeték számításának alapjánál, de nem érheti el azt az összeget, ami haszonélvezeti jog fennállása hiányában a tulajdonos részére kártalanításként járna.

18. §⁷⁵ (1) A 4. § (1) bekezdés i) pont ia) alpontja, j) pont ja) alpontja, l) pont la) alpontja és m) pont ma) alpontja szerinti célból indult kisajátítási eljárás esetén a kártalanítás összegét csökkenteni kell a kisajátítást kérő vagy – arra hatáskörrel rendelkező – szervei által a károsodás felszámolása, valamint a további károsodás, illetve veszélyeztetés megelőzése érdekében

a) a kártalanításra jogosult költségére jogszabály alapján elvégzett intézkedések (a továbbiakban: kárelhárítási intézkedések) máshonnan meg nem térült igazolt költségeivel, vagy – ha ez az érték a magasabb – a kárelhárítási intézkedések következtében – a kárelhárítási intézkedések elvégzését közvetlenül megelőző állapothoz képest – keletkezett forgalmi érték-növekmény máshonnan meg nem térült összegével, valamint

b) a kártalanításra jogosult részére nyújtott támogatás felhasználásával megvalósult – a támogatás felhasználását közvetlenül megelőző állapothoz képest keletkezett – forgalmi érték-növekmény máshonnan meg nem térült összegével.

(2) Az (1) bekezdés szerinti célból történő kisajátításnak nem akadály, hogy a kisajátítási eljárás időtartama alatt a kisajátítást kérő vagy annak – arra hatáskörrel rendelkező – szerve részben vagy egészben elvégezte a károsodás felszámolását.

19. § (1) A kisajátítással kapcsolatos értékvesztést meg kell téríteni. Értékvesztésként kell megtéríteni különösen

a)⁷⁶ mezőgazdasági művelés alatt álló ingatlan esetében a lábon álló és függő termés értékét, ha az a birtokba bocsátás időpontjában már megállapítható, ennek hiányában a folyó gazdasági év várható termésének értékét;

b) erdő esetében a lábon álló faállomány értékét;

c) az ingatlan egy részének kisajátítása esetén a visszamaradt ingatlanrész értékének csökkenését.

(2) A lábon álló és függő termés értékéből, illetőleg a folyó gazdasági év várható termésének értékéből le kell vonni az elmaradt mezőgazdasági munkák költségét.

20. § A kisajátítással kapcsolatos költségként meg kell téríteni

a) mező- és erdőgazdasági művelés alatt álló ingatlan esetében a folyó gazdasági évben elvégzett mező- és erdőgazdasági munkák költségét, és az egyéb ráfordítások költségét;

b) a kisajátított épületben levő lakás (nem lakás céljára szolgáló helyiség) és a cserelakás (cserehelyiség) bérleti díja közötti ötévi különbözetet;

c)⁷⁷

21. § (1) A kártalanítás megfizetésére – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a kisajátítással tulajdont szerző kisajátítást kérő állam, illetve helyi önkormányzat, a [36. § \(2\) és \(3\) bekezdése](#) szerinti esetben a kisajátítást kérő harmadik személy köteles.

(2)⁷⁸ A kártalanítási összeget egy összegben kell megfizetni. A kifizetés a kártalanításra jogosult fizetési számláját vezető pénzforgalmi szolgáltató útján történik. Ha a kártalanításra jogosult fizetési számlát nem jelöl meg, részére a kártalanítást fizetési számláról történő készpénzkifizetéssel, postai úton kell teljesíteni.

(3)⁷⁹ A kisajátítást kérő a kifizetési kötelezettségét akkor teljesíti, amikor a pénzforgalmi számláját vezető pénzforgalmi szolgáltató a pénzforgalmi számlát a kártalanítás összegével megterheli vagy a (6) bekezdésben meghatározott esetekben a kisajátítást kérő a kártalanítási összeget bírósági letétbe helyezi.

(4)⁸⁰ A kártalanítási összeg a kisajátítási határozat véglegessé válásával esedékes, és – az (5) bekezdésben foglalt kivétellel – ettől az időponttól kezdődően jár a Polgári Törvénykönyv szerinti késedelmi kamat is.

(5)⁸¹ Ha a kártalanításra jogosultat a kártalanításról számlakiállítási kötelezettség terheli, a számlát legkésőbb a kisajátítási határozat véglegessé válását követő 8 napon belül köteles a kisajátítást kérő részére megküldeni. A késedelmi kamat attól az időponttól kezdődően jár, amikor a számla a kisajátítást kérő részére kézbesítésre kerül.

(6) A kártalanítási összeget bírósági letétbe kell helyezni, ha

a)⁸² a kártalanításra jogosult személye bizonytalan, ideértve azt is, ha a közhiteles nyilvántartásba bejegyzett jogosult elhalálozott és az örökös ingatlanon fennálló jogának közhiteles nyilvántartásba történő bejegyzésére a kisajátítási határozat véglegessé válásának időpontjáig nem került sor,

b) a kártalanításra jogosult a kártalanítási összeget nem veszi át,

c) a kártalanításra jogosultak között a jogosultság vagy az összeg felosztása kérdésében vita van, és a felek e miatt a bírósághoz fordultak,

d) az ingatlant terhelő valamely követelés vitás,

e)⁸³ pénzbeli kártalanítás esetében a tulajdonos és a zálogjogosult eltérően nem állapodnak meg,

f)⁸⁴ a kártalanításra jogosult lakóhelye (székhelye) ismeretlen; a kisajátítási határozatot azonban ilyen esetben is közölni kell a kártalanításra jogosult képviselőjére kirendelt ügygondnokkal vagy eseti gondnokkal,

g)⁸⁵ a kártalanításra jogosult fizetési számlát nem jelöl meg és

ga) a kártalanítás fizetési számláról történő készpénzkifizetéssel, postai úton történő kifizetése eredménytelen, vagy

gb) a kártalanításra jogosult magyarországi lakóhellyel (tartózkodási hellyel) vagy székhellyel (telephellyel) nem rendelkezik,

h)⁸⁶ a kártalanításra jogosult az (5) bekezdésben meghatározott határidőn belül nem küldi meg a számlát a kisajátítást kérő részére, valamint

i)⁸⁷ a végrehajtó a 8. § (5) bekezdésében meghatározott határidőn belül nem közli a letéti számla számát a kisajátítást kérővel.

Járulékos költség⁸⁸

21/A. §⁸⁹ (1) A kisajátítási kártalanítás megfizetésére kötelezett – az ingatlan tulajdonjogának elvonásáért, az ingatlanon fennálló jogok megszűnéséért, valamint a kisajátítással kapcsolatos értékvesztéséért és költségeikért járó kártalanításon felül – köteles megtéríteni a kisajátítással közvetlenül összefüggően

a) a költözködés,

b) üzletszerű gazdasági tevékenységet folytató személy vagy szervezet esetében

ba) az üzemáttelepítés, üzemát szervezés,

bb) a termelés kiesés, a tevékenységnek a kisajátítási eljárás miatti szüneteléséből adódó bevétel kiesés, valamint

c) az a) és b) pontban foglaltakon túlmenően a kisajátítás okozta hátrányok kiküszöbölése miatt a kártalanításra jogosultnál – a kisajátított ingatlan birtokba bocsátását követő legfeljebb 90 napon belül – felmerült indokolt és igazolt költséget [az a)–c) pontokban szereplő költségek a továbbiakban együtt: járulékos költség].

(2) A kisajátítási kártalanítás megfizetésére kötelezett kivételesen indokolt esetben 90 napon túl felmerült járulékos költség megtérítésére is kötelezhető, ha a kártalanításra jogosult igazolja, hogy a költségek önhibáján kívül merültek fel 90 napon túl. A költségek felmerülésének időpontja ebben az esetben sem lehet későbbi, mint a kisajátított ingatlan birtokba bocsátását követő 6. hónap.

Kisajátítási eljárás

22. §⁹⁰ (1)⁹¹ A kisajátítási eljárásra – az e törvényben foglalt eltérésekkel és kiegészítésekkel – az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2)⁹² A kisajátítási eljárást a kisajátítási hatóság folytatja le. Az eljárásra a kisajátítani kért ingatlan fekvése szerinti kisajátítási hatóság illetékes. A kisajátítási eljárás ügyintézési határideje hetvenöt nap.

(3)⁹³ A kisajátítási eljárás eljárási költségeit – ideértve az eljárásban kirendelt ügygondnok vagy eseti gondnok díját és költségeit is – a kisajátítást kérő viseli. A kisajátítási eljárás során a kisajátítási hatóság által hivatalból indított eljárások kisajátítási hatóság által megfizetendő költségeit a kisajátítást kérő a kisajátítási hatóság részére megtéríti. E bekezdés rendelkezései a végrehajtási költségre nem vonatkoznak.

(4) A 24. § (3) bekezdése szerinti kötelezés alapján indult kisajátítási eljárásban a kisajátítási kérelem visszavonásának nincs helye.

23. § (1) A kisajátítási eljárásban ügyfél:

a) a kisajátítást kérő,

b) az állam, illetve az önkormányzat tulajdonszerzésével járó, harmadik személy által indított eljárásban az állami tulajdonosi jogokat gyakorló szervezet, illetve a kisajátítással tulajdont szerző önkormányzat,

c) a kártalanításra jogosult tulajdonos, vagyongazdálkodó,

d)⁹⁴ mindaz az ingatlan-nyilvántartásból, valamint a földhasználati nyilvántartásból kitűnő egyéb jogosult, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát a kisajátítás érinti, ideértve az ingatlan-nyilvántartásba még be nem jegyzett, de – a 6. § (6) bekezdés szerint az elidegenítési tilalom hatálya alá nem tartozó – széljegyzetként feltüntetett jogszerzőt is,

e)⁹⁵ mindazon egyéb jogosult, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát a kisajátítás érinti.

(2)⁹⁶ Az e törvény szerinti eljárásokban ügygondnokot vagy eseti gondnokot kell kirendelni abban az esetben is, ha a tulajdonos vagy más kártalanításra jogosult személye nem állapítható meg egyértelműen. Az ügygondnokot a kisajátítási hatóság, az eseti gondnokot a kisajátítási hatóság megkeresésére a gyámhatóság rendeli ki. A gyámhatósági eljárás ügyintézési ideje 15 nap.

(3)⁹⁷

(4)⁹⁸ Az ügyféllel való postai úton történő kapcsolattartás esetén a kisajátítási hatóság

a)⁹⁹

b) a szakértői szemlérről való értesítésről, és

c) a tárgyalásról való értesítésről

szóló végzését ajánlott küldeményrel, és egyidejűleg a kisajátítási hatóság honlapján történő közzététellel hirdetményi úton közli az ügyféllel.

24. §¹⁰⁰ (1) A kisajátítási eljárás kérelemre indul. A kérelmet – a kisajátítási hatóság honlapján közzétett formanyomtatványon – ingatlanonként kell benyújtani.

(2) A kérelmet a kisajátítást kérő nyújtja be. Az állam, önkormányzat mint kisajátítást kérő nevében a tulajdonosi jogot gyakorló szerv, illetve az a szerv járhat el, amelyet az állami, önkormányzati tulajdonosi jogokat gyakorló szerv meghatalmaz, vagy az eljárásra jogszabály jelöl ki, vagy amely olyan állami, önkormányzati költségvetési szerv, amelynek – jogszabály vagy az alapító okirata alapján – a kisajátítást megalapozó közérdekű cél megvalósítása a feladatkörébe tartozik. Kisajátítást kérő harmadik személyként a 36. § (2) és (3) bekezdése szerinti esetben a tevékenység végzésére engedéllyel rendelkező, nem engedélyköteles tevékenység esetén a létesítő okirata szerint a kisajátítási célt megvalósító tevékenységre jogosult, illetve az állam javára – törvényi rendelkezés alapján – saját nevében, kisajátítást kérőként való eljárásra kijelölt személy járhat el.

(3) A kisajátítási hatóság – a kisajátítandó ingatlan tulajdonosának az 5. §-on alapuló kérelmére – határozattal kötelezi a kisajátítási kérelem benyújtására azt, aki e törvény szerinti kisajátítást kérő lehet, és az ingatlanon fennálló használati vagy egyéb joga az ingatlan rendeltetésszerű használatát jelentős mértékben akadályozza vagy megszünteti.

(4) A kisajátítási kérelemben meg kell jelölni a kisajátítás célját, valamint – a 4. § (1) bekezdés b), i) és j) pontja, l) pont *la*) alpontja és az 5. § szerinti esetekben történő kisajátítást kivéve – a célban megjelölt tevékenység vagy beruházás megkezdésének határidejét, illetve ütemezését.

(5) A kisajátítási kérelemhez mellékelni kell:

a) az e törvény végrehajtására kiadott jogszabály szerint a kisajátítási tervet, az e törvény végrehajtására kiadott jogszabály szerinti esetben záradékkal ellátva;

b) a kisajátítást kérő bejelentését az ingatlan tulajdonosa és más ügyfelek nevééről, lakáscíméről (székhelyéről), ha ezek az adatok a kisajátítási terv elkészítését követően megváltoztak;

c)¹⁰¹ a kisajátítást kérő nyilatkozatát – kivéve az 5. § szerinti, valamint a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyek közül nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházással összefüggő ügyé minősítő jogszabályban meghatározott beruházást (a továbbiakban: nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházás) – arról, hogy a kártalanításhoz szükséges pénzügyi fedezet rendelkezésre áll;

d) a kisajátítás céljának megfelelően a 7. § szerinti dokumentumokat;

e) kisajátítást kérő harmadik személy esetében a tevékenység végzésére vonatkozó engedélyt, nem engedélyköteles tevékenység esetén létesítő okiratát;

f) a 8. § (6) bekezdése szerinti nyilatkozatokat, ennek hiányában annak igazolását, hogy a kisajátítást kérő a jogosultat a nyilatkozat beszerzése érdekében megkereste.

(6) A kisajátítást kérő köteles a 2–5. § szerinti szempontok mérlegeléséhez szükséges adatokról a kisajátítási hatóságot tájékoztatni, és az azokat igazoló dokumentumokat a hatóság rendelkezésére bocsátani.

(7)¹⁰² Ha a kisajátítást kérő nem igazolja az ügy elbírálásához szükséges nyilvános, vagy jogszabállyal rendszeresített közhiteles nyilvántartásban szereplő adatokat, a kisajátítási hatóság az adatokat hivatalból szerzi be. Ha a szükséges adatokat a cégnyilvántartás tartalmazza és ezen adatok a cégnyilvántartásban elektronikus formában állnak rendelkezésre, a kisajátítási hatóság azokat elektronikus úton, közvetlen lekérdezéssel szerzi be. A kisajátítási hatóság az ügyfelek teljes körének a felmérése érdekében az ügyfelek adatait hivatalból szerzi be az ingatlan-nyilvántartást vezető szervtől, valamint – a földhasználati nyilvántartással érintett ingatlan esetében – a földhasználati nyilvántartást vezető szervtől.

(8) Ha a kisajátítást kérő harmadik személy a kérelemhez a létesítő okiratát nem csatolja, a kisajátítási hatóság – az ügy elbírálásához szükséges adatok szolgáltatása iránt – megkeresi a kisajátítást kérő harmadik személyről nyilvántartást vezető szervet. Ha a szükséges adatokat a cégnyilvántartás tartalmazza és ezen az adatok a cégnyilvántartásban elektronikus formában állnak rendelkezésre, a kisajátítási hatóság azokat elektronikus úton, közvetlen lekérdezéssel szerzi be.

(9)¹⁰³ A kisajátítást kérő és a megbízásából eljáró személy részére az ingatlanügyi hatóság adatátviteli eszközzel vagy számítástechnikai adathordozón, az ingatlan-nyilvántartásból történő adatszolgáltatásra vonatkozó szabályok szerint, az ingatlan leíró adatain felül a kisajátítási eljáráshoz szükséges alábbi adatokat adhatja át:

a) a kisajátítással érintett ingatlan

aa) tulajdonosának neve, lakcíme (székhelye), tulajdoni hányada, a tulajdonszerzés jogcíme,

ab) tulajdoni lapján széljegyzett jogosultak adatai,

b) a kisajátítással érintett ingatlanon fennálló egyéb jog jogosultjának neve, lakcíme (székhelye), a jog megszerzésének jogcíme.

24/A. §¹⁰⁴ (1)¹⁰⁵ A kisajátítási kérelem hiányainak pótlására a kisajátítást kérő csak egy alkalommal hívható fel, és az ennek során meghatározott hiánypótlási határidő nem hosszabbítható meg. A hiánypótlásra meghatározott határidő eredménytelen elteltét követően a kisajátítási hatóság a hiányok ezt követő pótlásáig terjedő időt, de legfeljebb 30 nap időtartamot alapul véve a kisajátítást kérőt – ha mulasztását nem igazolta – eljárási bírsággal sújtja. Az eljárási bírság mértéke naponta 10 000 forint. Az eljárási bírság kiszabását követően a kisajátítási hatóság – ha a hiányok pótlása megtörtént – folytatja az eljárást, ellenkező esetben megszüntetheti az eljárást vagy a rendelkezésre álló adatok alapján dönt.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt előírások – a hiánypótlások számára vonatkozó szabályt kivéve – irányadók a kisajátítást kérő részére a tényállás tisztázása során felmerült új adatokra tekintettel elrendelt hiánypótlási felhívásokra is.

(3) Az e §-ban foglaltak nem vonatkoznak a 24. § (3) bekezdése szerinti kötelezés alapján indult kisajátítási eljárásokra.

24/B. §¹⁰⁶ Ha a kisajátítási terv záradéka a kisajátítási eljárás folyamán lejár, a kisajátítási hatóság a tervet újrazáradékolás céljából az erre hatáskörrel rendelkező szervnek megküldi és ezt követően eljárását az újrazáradékolásig felfüggeszti.

24/C. §¹⁰⁷ A 18. §-ban foglalt esetben a kisajátítási eljárást a kisajátítást kérő kérelmére – legfeljebb a kárelhárítási intézkedések végrehajtásához szükséges időtartamra – fel kell függeszteni. Az eljárást a kisajátítást kérő kérelmére, de legkésőbb a kárelhárítási intézkedések befejezését követően folytatni kell. Ha a kisajátítást kérő a kárelhárítási intézkedések befejezését megelőzően vagy azzal egyidejűleg nem kérte az eljárás folytatását, a kárelhárítási intézkedések befejezését köteles a kisajátítási hatóság részére haladéktalanul bejelenteni.

25. §¹⁰⁸ (1)¹⁰⁹ A kisajátítási hatóság a kisajátítási kérelem beérkezésétől számított nyolc napon belül a kisajátítással érintett tulajdonosok nevét és lakcímét, valamint az ingatlan helyrajzi számát tartalmazó végzésével megkeresi az ingatlanügyi hatóságot a kisajátítási eljárás megindítása tényének és az elidegenítési tilalomnak az ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzése, valamint az ingatlan tulajdoni lapján szelvényezett személynek és ingatlan-nyilvántartási jogelődjének neve (cégneve) és lakcíme (székhelye) közlése érdekében. A kisajátítási hatóság végzése és annak melléklete ingatlan-nyilvántartási feljegyzésre alkalmas okirat, valamint az ingatlanügyi hatóság ezen okirat alapján teljesíti a név- és lakcímadatok szolgáltatását is.

(2)¹¹⁰ Ha a kérelem és mellékletei megfelelnek az e törvényben előírt feltételeknek, a kisajátítási hatóság – a 26. §-ban foglalt kivételekkel – tárgyalást tűz ki. A kisajátítási hatóság – ha a szükséges szakértelemmel nem rendelkezik – a kisajátításra vonatkozó szakvélemény elkészítése céljából az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló törvény szerinti szakértőt (a továbbiakban: szakértő) rendel ki, és meghatározza a szakvélemény elkészítésének határidejét. A kisajátítási hatóság részleges kisajátítás esetén – ha szükséges – kötelezi a kisajátítást kérőt a kisajátítandó ingatlan határainak a szakértővel egyeztetett időpontra történő ideiglenes kitűzésére is, amely kitűzést az ingatlanon fennálló jog jogosultja tűrni köteles.

(3)¹¹¹

(4)¹¹² Ha a kisajátítási hatóság – a szükséges szakértelem rendelkezésre állása folytán – nem rendel ki szakértőt, a kártalanítás meghatározása érdekében – az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezéseitől eltérően – az állami adóhatóság összehasonlító értékadatok szolgáltatására irányuló eljárása keretében a kisajátítási hatóság az ingatlan helyrajzi számát is jogosult megismerni.

(5)¹¹³ A kisajátítást megalapozó közérdekű cél megvalósítását szolgáló tevékenység vagy beruházás azonossága esetén a kisajátítási hatóság az összehasonlító értékadatokat az egymással területi szempontból összefüggő további kisajátítási eljárások során is felhasználhatja.

26. §¹¹⁴ (1)¹¹⁵ A tárgyalásra a szakértőt meg kell idézni. A szakértő a véleményét megküldi a kisajátítási hatóság részére. A szakértői véleménynek az ügyfelek részére történő megküldéséről a kisajátítási hatóság hivatalból gondoskodik.

(2)¹¹⁶ A szakértői véleménynek a kisajátítási hatóság részére történő megküldése és a tárgyalás között legalább 5, legfeljebb 15 napnak kell eltelnie.

(3)¹¹⁷ A szakértői véleménnyel kapcsolatos kérdéseket és észrevételeket az ügyfelek legkésőbb a tárgyaláson tehetik meg.

(4)¹¹⁸ Ha a kérdések és észrevételek olyan időben érkeznek meg, hogy azok szakértő általi megismerése még a tárgyalás előtt lehetségesnek mutatkozik, a beérkezett kérdéseket és észrevételeket a kisajátítási hatóság továbbítja a szakértő részére.

(5)¹¹⁹ Mellőzhető a tárgyalás kitűzése, ha a rendelkezésre álló adatok alapján a kisajátítási hatóság arra a következtetésre jut, hogy a kisajátítás jogalapja nem áll fenn.

(5a)¹²⁰ Mellőzhető – az ügyfelek ellenkező kérelmének hiányában – a tárgyalás kitűzése akkor is, ha a megállapítani tervezett kártalanítási összeg egyik kártalanításra jogosult esetben sem éri el a tízezer forintot. Ebben az esetben azon kérelmeket és nyilatkozatokat, melyek megtételének határidejét e törvény a tárgyalás időpontjához kapcsolatosan határozza meg, a kisajátítási hatóság által meghatározott időpontig kell megtenni.

(5b)¹²¹ Az ügyfél az (5a) bekezdés szerinti tárgyalás tartása iránti kérelmét a szakértői vélemény részére történt megküldésétől számított 8 napon belül terjesztheti elő. Ebben az esetben a (2) bekezdésben meghatározott tárgyalási időköz a tárgyalás tartása iránti kérelem beérkezését követő naptól számítandó.

(6) Nincs szükség tárgyalás kitűzésére, illetőleg a kitűzött tárgyalás megtartására, ha a kisajátítást kérő csatolja a kisajátítási kártalanítás tárgyában kötött egyezségről szóló okiratot, és az egyezséget a kisajátítási hatóság jogszerűnek tartja.

27. §¹²² (1) A tárgyaláson ismertetni kell a szakértői véleményt és meg kell vitatni az ügyfelek által a kisajátítási tervre, továbbá a szakértői véleményre előzetesen, valamint a tárgyaláson tett észrevételeket. A kisajátítási hatóság és az ügyfelek kérhetik a szakértői vélemény kiegészítését.

(2) A tulajdonos, valamint az ingatlan használó legkésőbb a tárgyaláson nyilatkozik arról, hogy az ingatlan – a 29. §-ban foglalt végső határidőre figyelemmel – mennyi időn belül képes birtokba bocsátani.

28. § (1)¹²³ A kisajátítási hatóság a kisajátítás tárgyában 2–5. § meghatározott célok és feltételek fennállásának vizsgálata, illetve szempontok mérlegelése alapján dönt. A vizsgálat kiterjed arra is, hogy fennállnak-e a kisajátítás e törvényben meghatározott egyéb feltételei.

(2)¹²⁴ A kisajátítás feltételeinek elbírálása során a kisajátítási hatóság köteles megvizsgálni azt is, hogy biztosítható-e a kisajátítani kért épületben levő lakást és nem lakás céljára szolgáló helyiséget használó tulajdonos vagy használó megfelelő időn belül való elhelyezése.

(3)¹²⁵

29. §¹²⁶ (1) A kisajátítási hatóságnak a kérelemnek helyt adó határozatában – a 29/A. §-ban foglalt kivétellel – külön kell rendelkeznie arról, hogy a kisajátított ingatlanért, az ingatlanra vonatkozóan más személyt megillető jogok megszűnéséért, továbbá a kisajátítással kapcsolatos értékvesztéséért és költségeikért milyen összegű kártalanítást, valamint – a döntés meghozatalakor már igazolt – járulékos költségeikért milyen összegű megtérítést állapít meg.

(2)¹²⁷ Az (1) bekezdésben meghatározott kártalanítást, valamint megtérítést – kamatokkal együtt – a kisajátítási határozat véglegessé válását követő 15 napon belül kell megfizetni és az azt követő 8 napon belül kell a kisajátítási hatóság részére a megfizetést igazolni.

(3)¹²⁸ Csereingatlanlalt történő kártalanítás esetében a csereingatlan, valamint a kisajátítást kérőt terhelő értékkülönbötetet, továbbá az (1) bekezdésben meghatározott megtérítést a kisajátítási határozat véglegessé válását követő 30 napon belül kell birtokba adni, illetve megfizetni és ennek megtörténtét az azt követő 8 napon belül a kisajátítási hatóság részére – a birtokba adást átadás-átvételt igazoló közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal – igazolni.

(4) A kisajátítási hatóság hivatalból vizsgálja a (2) és (3) bekezdésben foglalt kötelezettségek teljesítését.

(5) A kártalanításra jogosult az őt terhelő értékkülönbötetet a csereingatlan birtokba adását követő 30 napon belül köteles megfizetni, kivéve, ha mentességben vagy fizetési kedvezményben részesült.

(6) A kisajátított ingatlan elhagyására kötelezett az ingatlan

a) a kártalanítás, valamint a megtérítés megfizetését, vagy

b) a csereingatlan birtokba adását és az esetleges értékkülönbötetet, valamint a megtérítés megfizetését

követően, a kisajátítási határozatban meghatározott időpontig köteles a kisajátítást kérő részére birtokba bocsátani.

(7)¹²⁹ A birtokba bocsátásra a kisajátítási hatóság a (6) bekezdés szerinti időpontot követő legfeljebb 2 hónapos, építmény nélküli ingatlan esetében legfeljebb 1 hónapos határidőt állapíthat meg. A kisajátítási hatóság ennél hosszabb határidőt is megállapíthat, ha ebben a felek megállapodtak, vagy ha az a 10. § szerinti tulajdonosi cselekmények elvégzéséhez szükséges.

(8) Ha a kisajátított ingatlan mezőgazdasági művelés alatt áll, a birtokba bocsátásra közvetlenül a termés betakarítása előtti időpontot csak kivételesen, sürgős szükség esetében szabad megjelölni; a körülményekhez képest ilyenkor is lehetővé kell tenni, hogy a föld használója (tulajdonosa) a termést betakaríthassa.

(9)¹³⁰ A kisajátítást kérő kérelmére a (2) és (3) bekezdésben meghatározott igazolások beérkezését követően a kisajátítási hatóság 8 napon belül igazolást állít ki a kisajátítást kérőt terhelő kötelezettségek teljesítéséről. Az igazolásban a kisajátítási hatóság – a kisajátítási határozatban foglalt birtokbabocsátási határidőt figyelembe véve – tájékoztatást ad a birtokba bocsátás határidejének naptári napjáról, valamint arról, hogy e határidő elmulasztása esetén a birtokbabocsátási kötelezettség teljesítése közigazgatási végrehajtás útján kikényszeríthető. A kisajátítási hatóság az igazolást a kisajátítást kérő és az ingatlan elhagyására kötelezett részére kézbesíti.

29/A. §¹³¹ (1) Ha a kisajátítást kérő és a többi ügyfél a kártalanítás tárgyában egyezségeket kötött, a kisajátítási hatóság az egyezségeket határozatába foglalja.

(2)¹³² A kártalanítás tárgyában kötött, a kisajátítási hatóság által jóváhagyott egyezségeket a Polgári Törvénykönyvnek a szerződési nyilatkozatok megtámadására vonatkozó szabályai szerint lehet megtámadni.

30. §¹³³ Ha a kisajátítás az ingatlan csak egy részét érinti, az ingatlan megosztásáról – telekalakítási eljárás lefolytatása nélkül, a kisajátítási terv alapján – a kisajátítási hatóság dönt.

31. §¹³⁴

31/A. §¹³⁵ (1) Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházással összefüggő kisajátítás esetében e törvény kisajátítási eljárásra vonatkozó rendelkezéseit az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az ügyintézési határidő meghosszabbításának nincs helye.

(3) Ha jogszabály nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházással összefüggésben az általános illetékességű területtől eltérő illetékességi terület meghatározásával jelöli ki az eljáró kisajátítási hatóságot (a továbbiakban: kijelölt kisajátítási hatóság), és ennek folytán a kisajátítási tárgyalásra nem az általános illetékességű kisajátítási hatóság hivatali helyiségében kerülne sor, a kijelölt kisajátítási hatóság a tárgyalást az általános illetékességű kisajátítási hatóság hivatali helyiségében tartja meg, kivéve, ha ez ellen valamennyi ügyfél – a kisajátítást kérőt ide nem értve – tiltakozik.

(4)¹³⁶

(5) A 29. § (7) bekezdése alkalmazásában építmény nélküli ingatlan birtokba bocsátására legfeljebb 15 napos határidő állapítható meg, és a birtokbabocsátási határidőt a 10. § szerinti tulajdonosi cselekmények elvégzése érdekében nem lehet meghosszabbítani.

32. §¹³⁷ (1)¹³⁸ A kisajátítási hatóság döntésével szemben indított közigazgatási per során

a) a pert a kisajátítást kérő ellen is meg kell indítani, a keresetlevelet a kisajátítási döntés közlésétől számított 15 napon belül kell benyújtani;

b) azonnali jogvédelmet csak építménnyel rendelkező ingatlan esetében és csak ezen ingatlan kisajátítása jogalapjának vitatása esetén lehet biztosítani, a jogalap tárgyában hozott közbenső ítélet – az *e)* pont *eb)* alpontja esetében az ítélet – jogerőre emelkedéséig terjedő időre;

c) a bíróságnak a keresetlevél beérkezését követő 45 napon belül tárgyalást kell tartania;

d) a tevékenység megvalósulásának helye az ingatlan;

e) a kisajátítás jogalapjának vitatása esetén a bíróságnak a jogalap tekintetében 2 hónapon belül közbenső ítélettel döntést kell hoznia, kivéve, ha

ea) a jogalap tekintetében igazságügyi szakértő kirendelése szükséges, és a szakértői vélemény előterjesztésére ezen időszak alatt az ügy bonyolultsága miatt nem kerülhet sor; ebben az esetben a közbenső ítéletet a szakértői vélemény előterjesztését követő 1 hónapon belül kell meghozni,

eb) a per ezen határidőn belül befejezhető;

f)¹³⁹ a bíróság – a g) pontban foglalt kivétellel – a közigazgatási határozatot megváltoztathatja;

g)¹⁴⁰ a bíróság a közigazgatási határozatot nem változtathatja meg, ha a kisajátítási hatóság a kisajátítást kérő kérelmét arra hivatkozva utasította el, hogy nincs helye kisajátításnak, és a közigazgatási határozat ezen rendelkezése jogszabálysértő.

(1a)¹⁴¹ Ha a keresetlevelet benyújtó félnek az általa megjelölt címre küldött iratot azért nem lehet kézbesíteni, mert a címzett a bejelentett címen ismeretlen vagy onnan ismeretlen helyre költözött, a bíróság hivatalból hirdetményi kézbesítést rendel el. Az érintett fél részére nem kell ügygondnokot rendelni.

(2)¹⁴² Ha a közigazgatási perben a bíróság azonnali jogvédelmet biztosít, az ingatlannal kapcsolatos közigazgatási eljárásokban (ingatlan-nyilvántartási eljárás, építésügyi eljárás) az eljáró szerv köteles az eljárását a közbenső ítélet jogerőre emelkedéséig – az (1) bekezdés e) pont *eb)* alpontja szerinti esetben a per jogerős befejezéséig – felfüggeszteni. Ha az ingatlannal kapcsolatos közigazgatási eljárásban már véglegessé vált határozatot hoztak, az azonnali jogvédelmet biztosító végzés hatálya e határozatra is kiterjed. A bíróság a végzését az ingatlanügyi hatóságnak, illetve az építésügyi hatóságnak haladéktalanul megküldi.

(3)¹⁴³ Az e §-ban foglaltak a kisajátítási hatóság e törvény szerinti egyéb eljárásokban hozott döntéseivel szemben kezdeményezett közigazgatási perek esetében megfelelően alkalmazandók.

32/A. §¹⁴⁴ (1)¹⁴⁵ A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházással összefüggésben hozott kisajátítási döntéssel szemben indított közigazgatási perre a 32. §-ban foglaltakat az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2)¹⁴⁶ A kisajátítási hatóság a keresetlevelet az ügy irataival együtt 3 napon belül továbbítja a bírósághoz.

(3)¹⁴⁷

(4)¹⁴⁸ Ha a keresetlevél a azonnali jogvédelem iránti kérelmet tartalmaz, a bíróság annak tárgyában az iratoknak a bírósághoz érkezését követő 3 munkanapon belül határoz és határozatát haladéktalanul megküldi a feleknek.

(5) A tárgyalást a keresetlevél beérkezését követő 30 napon belül kell megtartani. A bíróság a jogalap tekintetében a közbenső ítéletet a 32. § (1) bekezdés e) pont alkalmazásában 30 napon belül, az *e)* pont *ea)* alpont alkalmazásában 15 napon belül hozza meg.

32/B. §¹⁴⁹ (1)¹⁵⁰

(2) A kisajátítási hatóság döntése felügyeleti jogkörben nem változtatható meg és nem semmisíthető meg.

33. § (1)¹⁵¹ A kisajátítási határozat véglegessé válása után a határozatot a kisajátítást kérő, valamint az ingatlanügyi hatóság részére – részleges kisajátítás esetén utóbbi részére a kisajátítási tervet is mellékelve – meg kell küldeni. Ha a kisajátított ingatlanra végrehajtási jog volt bejegyezve, a határozatot az ügyben eljáró bírósági végrehajtóval, vagy a végrehajtást foganatosító egyéb szervvel is közölni kell. A határozat véglegessé válásáról a többi ügyfelet is értesíteni kell.

(2)¹⁵² A véglegessé vált határozatot az adó helyesbítése, illetőleg kivétele céljából az illetékes helyi adóhatóságnak is meg kell küldeni.

(3)¹⁵³ Ha a kisajátított ingatlan vagyongazdálkodóját törvény jelöli ki, akkor a vagyongazdálkodó a kisajátítás iránti kérelem benyújtásakor – a költségek megelőlegezésével – megküldheti a vagyongazdálkodói jog ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére irányuló kérelmét a kisajátítási hatóság részére. Ebben az esetben a kisajátítási hatóság a vagyongazdálkodó kérelmét is megküldi a véglegessé vált kisajátítási határozat (1) bekezdés szerinti megküldésekor az ingatlanügyi hatóság részére.

34. §¹⁵⁴

35. § (1) A kisajátított ingatlan csak a kérelemben megjelölt célra használható fel.

(2) A kisajátítást kérőnek az ingatlan a kisajátítási határozatban meghatározott határidőn belül a kisajátítás céljára fel kell használnia és a kisajátítási cél szerinti használatot a kisajátítási határozatban előírt időtartamig biztosítania kell.

(3)¹⁵⁵ Amennyiben a kisajátítás célja a (2) bekezdésben meghatározott időtartamon belül nem valósul meg, az ingatlan korábbi tulajdonosát visszavásárlási jog illeti meg. Az ingatlan korábbi tulajdonosának jogutód nélküli megszűnése esetén, vagy ha a korábbi tulajdonos (vagy annak jogutódja, örököse) a visszavásárlási jogról lemond, a visszavásárlási jog az állam, illetve az ingatlan fekvése szerinti önkormányzat tulajdonosi jogainak gyakorlóját illeti meg.

(4)¹⁵⁶ E § rendelkezései a 4. § (1) bekezdés b), i) és j) pontja, l) pont *la)* alpontja és az 5. § szerinti esetekben történő kisajátítás esetében nem alkalmazhatók.

36. § (1)¹⁵⁷ A kisajátítást elrendelő határozat véglegessé válásával az ingatlan tulajdonjogát az állam, illetve a helyi önkormányzat szerzi meg.

(2)¹⁵⁸ Az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően a kisajátítási hatóság közvetlenül a kisajátítást kérő harmadik személy tulajdonába adja az ingatlant, ha a kisajátításra

a) – a radioaktív hulladékártól építéséhez, bővítéséhez, biztonsági övezete megszerzéséhez, vagy távhőtermelő létesítmény, távhőközpont, illetve távhővezeték hálózat létesítéséhez, elhelyezéséhez szükséges kisajátítás kivételével – energiatermelés, energiaellátás, elektronikus hírközlési szolgáltatás kisajátítási cél, vagy nem állami, illetve nem önkormányzati tulajdonban lévő vízellátási létesítmény belső védőövezetének megszerzését szolgáló vízgazdálkodási feladatok ellátása kisajátítási cél, vagy

b) az ingatlant terhelő, az ingatlan rendeltetésszerű használatát jelentősen korlátozó, vagy megszüntető, az a) pont szerinti célokat megvalósító létesítmények elhelyezése érdekében biztosított közérdekű használati jogok, szolgáltatások miatti hátrányok megszüntetése

érdekében kerül sor [2. § f)–g) és i), illetve o) pont].

(3) A (2) bekezdésben nem szereplő esetekben az állami, illetve önkormányzati tulajdonosi jogokat gyakorló szerv a kisajátítás alapján az állam, illetve a helyi önkormányzat tulajdonába került ingatlant – a kisajátítási eljárásban a kisajátítás kérő harmadik személy által megfizetett kártalanításra tekintettel – versenyeztetés és ellenszolgáltatás nélkül, külön törvény rendelkezései szerint adja a kisajátítást kérő harmadik személy tulajdonába, vagyonkezelésébe vagy használatába.

(4)¹⁵⁹ Nem lehet annak a tulajdonába adni az ingatlant, aki az ingatlanon jogszabály rendelkezésénél fogva nem szerezhethet tulajdonjogot.

37. § (1)¹⁶⁰ A tulajdonváltást az ingatlanügyi hatóság a véglegessé vált kisajátítási határozat vagy – a kisajátítási tervben szereplő ingatlan adásvétel vagy csere útján történő megszerzése esetén – kérelem és adásvételi vagy csereszerződés alapján vezeti át az ingatlan-nyilvántartáson. Ha a 33. § (3) bekezdésében foglaltak alapján a kisajátítási határozathoz a vagyonkezelői jog bejegyzése iránti kérelmet is mellékeltek, az ingatlanügyi hatóság a vagyonkezelői jogot a tulajdonjoggal együtt jegyzi be az ingatlan-nyilvántartásba.

(2)¹⁶¹ Ha az (1) bekezdés szerinti tulajdonváltás az ingatlannak csak egy részét érinti, a tulajdonváltást és a földrészlet megosztását az ingatlanügyi hatóság

a)¹⁶² kisajátítás esetén a földrészlet megosztására is kiterjedő véglegessé vált kisajátítási határozat, valamint a kisajátítási terv, b) adásvétel vagy csere esetén kérelem, valamint adásvételi vagy csereszerződés, közös tulajdont megszüntető szerződés, továbbá a kisajátítási terv alapján vezeti át az ingatlan-nyilvántartáson.

(3)¹⁶³ Az ingatlanügyi hatóság a kisajátítási hatóság megkeresésére, a kisajátítás tárgyában hozott döntés alapján törli az ingatlan-nyilvántartásból a kisajátítási eljárás megindításának tényére, valamint az elidegenítési tilalomra vonatkozó feljegyzést.

*Járulékos költség megtérítése*¹⁶⁴

37/A. §¹⁶⁵ A kisajátítási kártalanítás megfizetésére kötelezettnek – a kisajátítási határozatban nem rendezett – indokolt és igazolt járulékos költségek megtérítésére való kötelezését a kisajátítási kártalanításra jogosult a 21/A. § szerinti időpontokat követő 15 napon belül kérelmezheti a kisajátítási hatóságnál. A járulékos költségeket a kötelezett egy összegben, a 21. § (2) bekezdésében meghatározott módon köteles megfizetni a jogosult részére; a kifizetésre a kisajátítási hatóság legfeljebb 60 napos teljesítési határidőt állapíthat meg. A járulékos költség megtérítésére irányuló eljárás eljárási költségeit a kötelezett viseli.

*Szakértő előzetes kirendelése*¹⁶⁶

37/B. §¹⁶⁷ (1) A kisajátítási hatóság a kisajátítást kérő kisajátítási eljárás megindítását megelőzően előterjesztett kérelmére az e törvény szerinti szakértőt rendel ki a kisajátításra vonatkozó szakvélemény (a továbbiakban: előzetes szakvélemény) előzetes elkészítése céljából.

(2) Az előzetes szakvéleményt a később indított kisajátítási eljárásban a kisajátítást kérőnek a kisajátítási kérelemben – az előzetes szakvélemény csatolásával – előterjesztett kérelmére szakértői véleményként kell felhasználni.

(3)¹⁶⁸ Az előzetes szakvélemény felhasználása során az előzetes szakvéleményt úgy kell tekinteni, mintha azt a kisajátítási eljárásban kirendelt szakértő készítette volna. A kisajátítási hatóság a 26. §-ban foglaltak szerint gondoskodik a szakvélemény ügyfelek részére történő megküldéséről.

37/C. §¹⁶⁹ (1)¹⁷⁰ Az ezen alcímben eltérően nem rendezett kérdésekben az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(1a)¹⁷¹ Az eljárásban kizárólag a kirendelés iránti kérelmet benyújtó kisajátítást kérő minősül ügyfélnek.

(2) A kirendelés iránti kérelemben meg kell jelölni azt az ingatlant, amelyre vonatkozóan az előzetes szakvélemény elkészítését kéri. A kirendelésre az a kisajátítási hatóság illetékes, amely az adott ingatlan tekintetében a kisajátítási eljárásra illetékes lenne.

(3) A szakértő az előzetes szakvélemény elkészítése során a kisajátítási eljárás szabályai szerint jár el.

(4) A szakértő kirendelésének költségeit a kérelmező viseli.

(5) Ha a kérelem megfelelő, a kisajátítási hatóság – a kérelem érkezésétől számított 8 napon belül – felszólítja a kérelmezőt, hogy a költségek fedezésére előreláthatóan szükséges – a kisajátítási hatóság által meghatározott – összeget a kisajátítási hatóságnál előzetesen helyezze letétbe. Ha a kérelmező az összeget letétbe helyezi, a kisajátítási hatóság a szakértőt – a letétbe

helyezéstől számított 15 napon belül – végzéssel kirendeli. Ha a kérelmező a letétbe helyezést elmulasztja, a kisajátítási hatóság – a hiányok pótlására való felhívás kibocsátása nélkül – a kérelmet indokolt végzéssel elutasítja.

(6) A kisajátítási hatóság a szakértő díját – a szakértő által benyújtott díjjegyzék alapul vételével – a szakvélemény beérkezését követő 15 napon belül végzéssel megállapítja.

(7) Ha a kérelmező által letett összeg a szakértő költségeit nem fedezi, a kisajátítási hatóság a (6) bekezdés szerinti végzésben kötelezi a kérelmezőt a díj viselésére és a még szükséges összeg letétbe helyezésére. A szakvéleményt a kisajátítási hatóság a kérelmezőnek csak a szakértő költségeinek fedezésére szükséges teljes összeg letétbe helyezését követően küldi meg.

(8) A kisajátítási hatóság intézkedik a szakértői díjnak és költségnek a szakértő részére történő kifizetése iránt.

(9)¹⁷² A kisajátítási hatóság végzését közigazgatási perben a kérelmező és a szakértő támadhatja meg.

37/D. §¹⁷³ (1) Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházással összefüggő kisajátítás esetén az ezen alcímben foglaltakat az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A kisajátítást kérő köteles kérni szakértő előzetes kirendelését, valamint a kisajátítási eljárásban az előzetes szakvélemény felhasználását.

(3) A szakértői költségek előzetes letétbe helyezésére a kisajátítási hatóság a kérelmezőt nem szólítja fel; a kérelmező az e törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott összeget köteles a kérelem benyújtásával egyidejűleg a kisajátítási hatóságnál letétbe helyezni.

Előmunkálat¹⁷⁴

38. § (1)¹⁷⁵ A kisajátítás előtt az ingatlanon előmunkálatot csak különösen indokolt esetekben, az ingatlan rendeltetésszerű használatát a lehető legkevésbé korlátozva lehet végezni. Az előmunkálatok célja a kisajátítás előkészítése érdekében szükséges mérések, vizsgálatok elvégzése lehet. Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások esetében előmunkálatnak minősül a lőszermentesítés és a próbafeltárás, valamint a megelőző régészeti feltárás is, amennyiben az nem eredményezi az ingatlan helyreállíthatatlan változását. Amennyiben az ingatlan kisajátítására nem kerül sor, az előmunkálatok végzésére jogosult köteles az ingatlan a rendeltetésszerű használatra alkalmassá tenni.

(2)¹⁷⁶ A kisajátításhoz szükséges előmunkálatokra engedélyt kell kérni a kisajátítási hatóságtól. Az előmunkálatok engedélyezését a kisajátítást kérő és az előmunkálatokat végző szerv együttesen köteles kérni. A kérelemben meg kell jelölni az ingatlan adatait, a tulajdonos, a használó, az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett egyéb jogosult lakáscímét (telephelyét), az elvégezni kívánt előmunkálatokat és a kisajátítás célját. A kérelemben be kell mutatni azokat az adatokat és körülményeket, és csatolni kell azokat a dokumentumokat, amelyek a kisajátítás feltételeinek fennállását valószínűsítik, és az előmunkálatok végzésének szükségességét indokolják.

(3)¹⁷⁷ Az engedélyezés során a kisajátítási hatóság megvizsgálja, hogy kisajátítás feltételeinek fennállása a rendelkezésre álló adatok alapján valószínűsíthető-e, és annak érdekében az adott ingatlanon az adott előmunkálat elvégzése indokolt-e, illetve az az ingatlan rendeltetésszerű használatát milyen mértékben korlátozza. Ennek érdekében az ingatlan tulajdonosát (használóját) meghallgathatja. Az engedélyezésről szóló határozatot közölni kell az ingatlan tulajdonosával, használójával és az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett egyéb jogosulttal.

(4)¹⁷⁸ Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások céljára történő kisajátításhoz szükséges előmunkálat esetén a kisajátítást kérő önállóan is kérheti az előmunkálat engedélyezését.

(5)¹⁷⁹ Az előmunkálatot engedélyező határozat elleni közigazgatási per során azonnali jogvédelem biztosításának nincs helye.

39. § (1) Ha az előmunkálatok engedélyezésekor azok megkezdésének időpontja megállapítható, azt a kérelemnek helyt adó határozatban kell megjelölni.

(2)¹⁸⁰ Az előmunkálatokat végző szerv az előmunkálatok megkezdése előtt legalább tizenöt nappal köteles a kezdés időpontját a kisajátítási hatóságnak bejelenteni. A kisajátítási hatóság az előmunkálatok megkezdésének időpontja előtt legalább öt munkanappal a 38. § (2) bekezdésében említett érdekelteket az előmunkálatokról és azok megkezdésének időpontjáról értesíti.

(3) Az ingatlan tulajdonosa (vagyonkezelője, használója) köteles tőrni, hogy az engedélyezett előmunkálatokat elvégezzék, az ezzel okozott kár megtérítéséért a kisajátítást kérő és az előmunkálatokat végző egyetemlegesen felelős.

(4)¹⁸¹ A kisajátítási hatóság az előmunkálatokat engedélyező határozatában a kisajátítást kérő kérelmére – ha a kisajátítási hatóság nem rendelkezik a szükséges szakértelemmel – a kártalanításra vonatkozó szakvélemény elkészítése céljából szakértőt rendel ki.

(5)¹⁸² Az előmunkálati engedélyben meghatározott munkálatok során okozott, illetve azzal összefüggésben keletkezett károkért járó kártalanítást – a kisajátítási kártalanítás szabályainak alkalmazásával – a kisajátítási hatóság állapítja meg.

Adófizetési kötelezettség¹⁸³

40. § (1) A kisajátítási tervben megjelölt ingatlanra megkötött adásvételi szerződés alapján kifizetett vételár a kisajátítási eljárás során megállapított kártalanítással megegyezően adó- és illetékmentes, ide nem értve az általános forgalmi adót.

(2) A kártalanítás összegét úgy kell tekinteni, mint amely az általános forgalmi adót is tartalmazza, amennyiben a kisajátítás keretében történő tulajdonátszállást az általános forgalmi adóról szóló törvény szerint adófizetési kötelezettség terheli.

Előzetes eljárás¹⁸⁴

40/A. §¹⁸⁵ (1) Aki e törvény szerint kisajátítást kérő lehet (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban: kérelmező), kérheti a kisajátítási hatóságtól a kisajátítás jogalapjának és a kisajátítási kártalanítás összegének előzetes megállapítását. Az eljárásnak (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban: előzetes eljárás) akkor van helye, ha a kérelmező tulajdonát képező ingatlan (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban: érintett ingatlan) tulajdonjogát érintően más személy (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban: igénylő) a kérelmezővel szemben pert indított.

(2) Az előzetes eljárás tárgya kizárólag annak vizsgálata, hogy az előzetes eljárás idején fennálló körülmények alapján az érintett ingatlan tekintetében

a) a kisajátítás jogalapja fennállna-e, és

b) a jogalap fennállása esetén a kisajátítási kártalanítás – a járulékos költségeket ide nem értve – mekkora összegű lenne.

(3) Az előzetes eljárásban úgy kell eljárni, mintha az érintett ingatlan az igénylő tulajdonában állna.

(4) A kérelmezőnek az egész ingatlan kisajátítását kell kérnie és a kisajátítási hatóság ennek alapján vizsgálja a kisajátítás jogalapjának a fennállását és a kártalanítás összegének nagyságát.

(5)¹⁸⁶ Az előzetes eljárásra (ideértve a közigazgatási pert is) – az eljárás tárgyából értelemszerűen következő, valamint az ezen alcímben kiemelt eltérésekkel – e törvénynek a kisajátításra vonatkozó általános rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

40/B. §¹⁸⁷ (1) Az előzetes eljárásban a 3. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltétel fennállását nem kell vizsgálni.

(2) Az előzetes eljárásban ügyfél kizárólag a kérelmező és az igénylő.

(3)¹⁸⁸ A kérelmet formanyomtatvány alkalmazása nélkül kell benyújtani.

(4) A kérelemben meg kell jelölni azt is, hogy annak célja a kisajátítás jogalapjának és a kártalanítás összegének előzetes megállapítása. A kérelemhez mellékelni kell a tulajdoni per megindítását igazoló iratot is, valamint meg kell jelölni az igénylő nevét, lakcímét (székhelyét) is.

(5) Az előzetes eljárás megindításától kezdve az érintett ingatlanon építési tilalom áll fenn. Az építési tilalom a kérelmezőre nem vonatkozik, feltéve, hogy az érintett ingatlanon való építkezésének egyéb akadályja nincs. Az építési tilalmat az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyezni, eziránt a kisajátítási hatóság az előzetes eljárásra irányuló kérelem beérkezését követő nyolc napon belül – a kérelmező és az igénylő nevét, címét (székhelyét) is megjelölő végzésével – megkeresi az ingatlanügyi hatóságot. Az építési tilalom annak 40/D. § szerinti törléséig áll fenn.

(6) Az eljárás tárgyából értelemszerűen következő rendelkezések alkalmazásának mellőzésén felül az előzetes eljárás során az alábbi rendelkezéseket sem kell alkalmazni:

a) 6. § (6) bekezdése,

b) 24. § (5) bekezdés b), c) és f) pontja,

c) 24/A. §,

d) 25. § (1) bekezdése,

e) 33. §.

40/C. §¹⁸⁹ (1) A kisajátítási hatóság a kisajátítás jogalapjának fennállása tárgyában és a kártalanítási összeg mértéke tekintetében határozattal dönt (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban: előzetes állásfoglalás).

(2) Az előzetes állásfoglalás kisajátítás jogalapjára vonatkozó része ellen az igénylő vagy a kérelmező e törvény általános szabályai szerint jogorvoslattal élhet. Az előzetes állásfoglalás kártalanítási összegre vonatkozó része a 40/E. § szerinti kisajátítási eljárásban (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban: tényleges kisajátítási eljárás) hozott döntéssel szembeni jogorvoslattal támadható meg, ha az előzetes állásfoglalás kártalanítási összegre vonatkozó részét a kisajátítási hatóság a tényleges kisajátítási eljárásban hozott döntéséhez felhasználja.

(3)¹⁹⁰ Az előzetes állásfoglalás az igénylőnek az érintett ingatlanon való tulajdonszerzését követő hat hónapig, vagy – ha ez a korábbi időpont – a véglegessé válásától számított két évig hatályos.

40/D. §¹⁹¹ (1) Az előzetes eljárásban feljegyzett építési tilalmat

a) az ingatlanügyi hatóság hivatalból törli, ha a tulajdoni per eredménye alapján történő tulajdonosváltás ingatlan-nyilvántartási bejegyzését követő 60 napon belül az érintett ingatlanra nem kéri – a kérelmező által vagy nevében indított – kisajátítási eljárás megindítása tényének feljegyzését,

b) a kérelmező kérelmére törölni kell.

(2) Ha a tulajdoni per nem az igénylő pernyertességével zárul, a per befejezését követő 30 napon belül a kérelmező köteles az építési tilalom törlését kérelmezni.

(3) Ha az (1) bekezdés a) pontja alapján nem kerül sor az építési tilalom törlésére, az építési tilalom a tényleges kisajátítási eljárás időtartama alatt is fennmarad és törléséről a tényleges kisajátítási eljárás tárgyában hozott döntésben kell rendelkezni.

40/E. §¹⁹² (1) Ha – pernyertessége folytán – az igénylő tulajdonába került érintett ingatlan kisajátítása iránt a kérelmező az előzetes állásfoglalás hatályossági idején belül, az előzetes eljárásban megjelölt kisajátítási és beruházási, illetve tevékenységi céllal azonos céllal kisajátítási eljárást indít, a tényleges kisajátítási eljárásban e törvénynek a kisajátításra vonatkozó általános rendelkezéseit az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2)¹⁹³ A tényleges kisajátítási eljárásban benyújtott kisajátítási kérelemnek tartalmaznia kell az arra való utalást, hogy korábban a kisajátítási hatóság előzetes állásfoglalást adott ki, és a kérelemhez csatolni kell az előzetes állásfoglalást is.

(3) A tényleges kisajátítási eljárásban a kisajátítási hatóság a kisajátítás jogalapja tekintetében döntését az előzetes állásfoglalásban foglaltakra alapítja, kivéve, ha az attól való eltérést a 3. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltétel tekintetében lefolytatott bizonyítás vagy a (4) bekezdésben foglaltak indokolják.

(4) A tényleges kisajátítási eljárásban a kisajátítási hatóság hivatalból vizsgálja – ideértve különösen az előzetes állásfoglalást megalapozó körülmények jogalapra kiható esetleges módosulásának a vizsgálatát is –, hogy a tényleges kisajátítási eljárásakor fennálló körülményeket figyelembe véve a kisajátítás jogalapja – ide nem értve a 3. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltételt – az előzetes állásfoglalásban foglaltakkal egyezően megállapítható-e. Ezen vizsgálat körében a 24/A. § (1) bekezdésének a hiánypótlások számára vonatkozó rendelkezése nem alkalmazható.

(5) Ha a vizsgálat alapján a jogalap fennállása megállapítható, és a 3. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltétel is fennáll, a kisajátítási hatóság a jogalap tekintetében további bizonyítást nem folytat le, döntését a kisajátítás jogalapja tekintetében az előzetes állásfoglalásban foglaltakra alapítottan hozza meg. Ebben az esetben az igénylő mint tulajdonos a kisajátítás jogalapjának megállapítását csak azon a címen támadhatja meg, hogy a vizsgálat során jogszabálysértés történt, ideértve különösen azt, ha a kisajátítási hatóság tévesen állapította meg, hogy a kisajátítás jogalapja az előzetes állásfoglalással megegyezően fennáll a tényleges kisajátítási eljárásakor is.

(6) Ha a vizsgálat alapján a jogalap fennállása nem állapítható meg, a kisajátítási hatóság a kisajátítás jogalapja tekintetében is az általános szabályok szerint jár el.

(7) A tényleges kisajátítási eljárásban a kisajátítási hatóság az előzetes eljárásban felvett egyéb bizonyítékot is felhasználhatja.

(8) Az építési tilalom fennállásának ideje alatt a kérelmező által elvégzett ráfordítások és értéknövelő beruházások értékét a tényleges kisajátítási eljárásban a kisajátítási kártalanítás megállapítása során nem lehet figyelembe venni.

Vegyes rendelkezések¹⁹⁴

40/F. §¹⁹⁵ (1)¹⁹⁶

(2) Az e törvény hatálya alá tartozó hatósági eljárásokban hirdetményi közlésnek és közhírré tételnek nincs helye.

40/G. §¹⁹⁷ A kisajátítást kérő, illetve annak képviselője az e törvény hatálya alá tartozó hatósági eljárásokban, e hatósági eljárásokban hozott döntésekkel szemben indított közigazgatási perben, valamint a kisajátítási terv záradékolására irányuló eljárásban elektronikus ügyintézésre köteles.

Országos közúttal érintett ingatlan tulajdonjogi viszonyainak rendezése¹⁹⁸

40/H. § (1) Azon ingatlan esetében, amely nem áll az állam tulajdonában, de területén olyan közút található,

a) amely az [Nvtv. 3. § \(1\) bekezdés 13. pontja](#) szerinti országos közútnak, vagy annak műtárgyának minősül, és

b) amelyet 2022. január 1-jét megelőzően helyeztek forgalomba,

továbbá, ha fennállnak a 40/I. §-ban meghatározott feltételek, ezen alcím szerinti, az ingatlan tulajdoni viszonyának rendezése iránti eljárásnak van helye.

(2) Az (1) bekezdés szerinti eljárásban e törvény rendelkezéseit a 2. § o) pontjában meghatározott közérdekű céloknak megfelelően, az ezen alcímben foglalt eltéréssel kell alkalmazni.

(3) Az (1) bekezdés szerinti eljárást az érintett országos közúthálózat felett tulajdonosi jogokat gyakorló szerv, az érintett országos közúthálózat vagyonkezelője vagy az országos közút korábbi építetője (ezen alcím alkalmazásában a továbbiakban együtt: eljárást kérő) kérheti.

(4) Az (1) bekezdés szerinti eljárásban nem alkalmazható a 14. §, a 21/A. §, a 24/C. §, a 31/A. §, a 35. §, a 37/B–39. §, és a 40/A. §.

40/I. § A 40/H. § szerinti eljárást a 2. § o) pontjában meghatározott közérdekű célok biztosítása érdekében lehet lefolytatni, ha

a) a közérdekű cél megvalósítása az országos közút által érintett földrészleten fennálló tulajdon korlátozásával nem lehetséges;

b) az országos közút által érintett földrészlet tulajdonjogának megszerzése adásvétel vagy csere útján nem lehetséges, vagy meghiúsult;

c) a közérdekű cél megvalósítására kizárólag az adott ingatlanon kerülhet sor, illetve ha a közérdekű cél megvalósítására több ingatlan alkalmas, annak más ingatlanon való megvalósítása a tulajdon nagyobb sérelmével járna; és

d) a 40/H. § szerinti eljárással biztosított tevékenység közösségi előnyei a tulajdon elvonásával járó hátrányt meghaladják.

40/J. § (1) Az ingatlan állam általi megvásárlása és a 40/H. § szerinti eljárás kezdeményezésének joga az ingatlan tulajdonosát is megilleti.

(2) Az ingatlan tulajdonosa annak a szervnek a 40/H. § szerinti eljárás iránti kérelem benyújtására vonatkozó kötelezését kérheti, akivel az ingatlan adásvételére vonatkozó megállapodás a tulajdonos kezdeményezésétől számított 90 napon belül nem jött létre.

(3) A tulajdonos a közérdekű cél jogosultjának a 40/H. § szerinti eljárás iránti kérelem benyújtására vonatkozó kötelezését 2027. december 31-éig kérheti.

(4) Az (1) bekezdés szerinti esetben az ingatlan tulajdonosának kell igazolnia, hogy az ingatlan megvásárlását kezdeményezte, de az adásvételre vonatkozó megállapodás a kezdeményezése ellenére nem jött létre.

(5) Közös tulajdonban álló ingatlan esetében a 40/H. § szerinti eljárást valamennyi tulajdonostársnak kérelmeznie kell.

40/K. § (1) A 40/H. § (1) bekezdése szerinti ingatlan adásvétellel vagy cserével történő megszerzése esetében az ingatlant terhelő – jogszabályon vagy szerződésen alapuló – elővásárlási, visszavásárlási, vételi (opció) jog nem gyakorolható.

(2) A 40/H. § szerinti eljárás az ingatlan egy részére is lefolytatható. Az eljárás során a 6. §-ban foglaltakat kell alkalmazni azzal, hogy kisajátítás és részleges kisajátítás alatt a 40/H. § szerinti eljárást kell érteni.

(3) Ha az országos közút építését megelőzően nem került sor a 7. §-ban meghatározott eljárás lefolytatására, illetve az érintett szervek, szervezetek hozzájárulását nem kérték meg, a 40/H. § szerinti eljárást kérő köteles intézkedni azok teljesítéséről, vagy ha az nem lehetséges, az érintett szerveket, szervezeteket tájékoztatni a 40/H. § szerinti eljárás megindításáról.

(4) Az ingatlan tulajdonának tehermentes megszerzésére vonatkozó, a 8. §-ban meghatározott rendelkezéseket a 40/H. § szerinti eljárásban is alkalmazni kell azzal, hogy kisajátítás alatt a 40/H. § szerinti eljárást, kisajátítási határozat alatt a 40/H. § szerinti eljárásban meghozott határozatot kell érteni.

40/L. § (1) A kártalanításra, a kártalanítás megállapítására, a kártalanítást kizáró okokra, továbbá a kártalanítás módjára a 9. §, 11. §, 13. §, 16. §, 17. §, 19. § és 20. §-ban foglaltakat kell alkalmazni azzal, hogy kisajátítás alatt a 40/H. § szerinti eljárást, kisajátított ingatlan alatt a 40/H. § szerinti eljárásban az állam tulajdonába került ingatlant, kisajátítási tárgyalás alatt pedig 40/H. § szerinti eljárás során megtartott tárgyalást kell érteni.

(2) A kártalanítás megfizetésére a 40/H. § szerinti eljárással az állam javára tulajdont szerző, az állam nevében eljáró, az eljárást kérő köteles.

(3) A kártalanítási összeg a károsodás bekövetkeztekor, az országos közút építésének megkezdése napjától esedékes. A kártalanításra jogosultat a károsodás bekövetkeztének napjától kezdődően évente az ingatlan valóságos forgalmi értékének 2%-a is megilleti azzal, hogy az évente járó kompenzáció teljes összege nem haladhatja meg az ingatlan valóságos forgalmi értékének 10%-át. Ha az országos közút építésének kezdő napja nem állapítható meg, az esedékesség időpontjának a forgalomba helyezési napját kell tekinteni.

(4) Az eljárást kérő a 40/H. § szerinti eljárásban köteles bírósági letétbe helyezni a kártalanítási összeget, ha a 21. § (6) bekezdésében meghatározott körülmények fennállnak.

(5) A kártalanítás megfizetésének e §-ban nem szabályozott kérdéseiben a 21. § (2) és (3), valamint (5) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni.

40/M. § (1) A 40/H. § szerinti eljárás lefolytatására az országos közút által érintett földrészlet fekvése szerint illetékes kisajátítási hatóság jogosult. Az ügyintézési határidő 75 nap.

(2) A 40/H. § szerinti eljárás eljárási költségeit az eljárást kérő viseli. Az eljárás során a kisajátítási hatóság által hivatalból indított eljárások kisajátítási hatóság által megfizetendő költségeit az eljárást kérő a kisajátítási hatóság részére megtéríti.

(3) A 40/H. § szerinti eljárásban ügyfél

a) az eljárást kérő és

b) a kártalanításra jogosult.

(4) A 40/J. § szerinti kötelezés alapján indult eljárásban a kérelem visszavonásának nincs helye.

(5) A 22. § (1) bekezdésében, valamint a 23. § (2) és (4) bekezdésében foglaltakat a 40/H. § szerinti eljárásban is alkalmazni kell azzal, hogy a kisajátítási kérelem alatt a 40/H. § szerinti eljárás iránti kérelmet kell érteni.

40/N. § (1) A 40/H. § szerinti eljárás kérelemre indul. A kérelmet ingatlanonként kell benyújtani.

(2) A kérelmet az eljárást kérő nyújtja be. A kérelem 2027. december 31-éig nyújtható be a kisajátítási hatósághoz.

(3) A kisajátítási hatóság az ingatlan tulajdonosának a 40/J. §-on alapuló kérelmére kötelezi a 40/H. § szerinti eljárás iránti kérelem benyújtására a 40/H. § (2) bekezdésében meghatározott szervezet.

(4) A 40/H. § szerinti eljárás iránti kérelemben meg kell jelölni a 40/I. §-ban meghatározott közérdekű célt.

(5) A 40/H. § szerinti eljárás iránti kérelemhez mellékelni kell:

a) az eljárást kérő bejelentését az országos közút által érintett földrészlet tulajdonosának nevééről, lakáscíméről (székhelyéről);

b) az eljárást kérő nyilatkozatát arról, hogy a kártalanításhoz szükséges pénzügyi fedezet rendelkezésre áll;

c) az eljárással érintett földrészlet ingatlan-nyilvántartási adatait, helyszínrajzát;

d) az eljárással érintett országos közút nyilvántartási adatait (például az út száma, jele, érintett km szelvénye);

e) szükség szerint a 40/K. § (3) bekezdésben foglaltak megtörténtét igazoló dokumentumokat, valamint

f) ha az eljárás az ingatlanra nem a teljes területét érinti, akkor az ingatlan megosztásához szükséges, az ingatlanügyi hatóság által záradékolt változási vázrajzot.

(6) Ha a változási vázrajz záradéka a 40/H. § szerinti eljárás folyamán lejár, a kisajátítási hatóság a változási vázrajzot újrazáradékolás céljából az ingatlanügyi hatóságnak megküldi, és ezt követően eljárását az újrazáradékolásig felfüggeszti.

(7) A 40/H. § szerinti eljárásban a 24. § (5) bekezdés f) pontjában, (6), (7) és (9) bekezdésében, valamint a 24/A. §-ban foglaltakat alkalmazni kell azzal, hogy a kisajátítást kérő alatt az eljárást kérőt, kisajátítási kérelem alatt a 40/H. § szerinti eljárás iránti kérelmet, a kisajátítással érintett ingatlan alatt a 40/H. § szerinti eljárással érintett ingatlant kell érteni.

40/O. § (1) A 40/H. § szerinti eljárás iránti kérelem benyújtását követő eljárási cselekmények végzésére, a tárgyalás kitűzésére és lefolytatására, illetve a szakértő kijelölésére a 25–27. §-ban foglaltakat kell alkalmazni azzal, hogy a kisajátítással érintett tulajdonosok helyett a 40/H. § szerinti eljárással érintett ingatlan tulajdonosát kell érteni, továbbá a kisajátítási hatóság országos közúttal érintett ingatlan tulajdonjogi viszonyainak rendezése iránti eljárás megindításának ténye feljegyzése és elidegenítési tilalom feljegyzése iránt keresi meg az ingatlanügyi hatóságot.

(2) A kisajátítási hatóság a 40/H. § szerinti eljárás tárgyában a 40/I. §-ban és a 40/J. §-ban meghatározott célok és feltételek fennállásának vizsgálata, illetve szempontok mérlegelése alapján dönt. A vizsgálat kiterjed arra is, hogy fennállnak-e a 40/H. § szerinti eljárás e törvényben meghatározott egyéb feltételei.

40/P. § (1) A kisajátítási hatóság a kérelemnek helyt adó határozatában – a 40/Q. §-ban meghatározott kivétellel – külön rendelkezik arról, hogy a 40/H. § szerinti eljárással érintett ingatlanért, az ingatlanra vonatkozóan más személyt megillető jogok

megszűnéséért, továbbá a 40/H. § szerinti eljárással kapcsolatos értékvesztéséért és költségeikért milyen összegű kártalanítást állapít meg.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kártalanítást – kamatokkal együtt – a határozat véglegessé válását követő 15 napon belül kell megfizetni, és az azt követő 8 napon belül kell a kisajátítási hatóság részére a megfizetést igazolni.

(3) A kisajátítási hatóság hivatalból vizsgálja az (1) és (2) bekezdésben foglalt kötelezettségek teljesítését.

(4) Az eljárást kérő kérelmére az (1) és (2) bekezdés szerint kiállított igazolások beérkezését követően a kisajátítási hatóság 8 napon belül igazolást állít ki az eljárást kérőt terhelő kötelezettségek teljesítéséről. Az igazolásban a kisajátítási hatóság – a 40/H. § szerinti eljárásban meghozott határozatban foglalt birtokbabocsátási határidőt figyelembe véve – tájékoztatást ad a birtokba bocsátás határidejének naptári napjáról, valamint arról, hogy e határidő elmulasztása esetén a birtokbabocsátási kötelezettség teljesítése közigazgatási végrehajtás útján kikényszeríthető. A kisajátítási hatóság az igazolást a kisajátítást kérő és az ingatlan elhagyására kötelezett részére kézbesíti.

(5) A 40/H. § szerinti eljárásban a csereingatlannal történő kártalanításra és a birtokbabocsátásra a 29. § (3) és (5)–(8) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni azzal, hogy kisajátítási határozat alatt a 40/H. § szerinti eljárásban meghozott határozatot, a kisajátított ingatlan alatt a 40/H. § szerinti eljárásban az állam tulajdonába került ingatlant kell érteni.

40/Q. § (1) Ha az eljárást kérő és a többi ügyfél a kártalanítás tárgyában egyezségeket kötött, a kisajátítási hatóság az egyezségeket határozatába foglalja.

(2) A kártalanítás tárgyában kötött, a kisajátítási hatóság által jóváhagyott egyezségeket a Polgári Törvénykönyvnek a szerződési nyilatkozatok megtámadására vonatkozó szabályai szerint lehet megtámadni.

40/R. § (1) Ha a 40/H. § szerinti eljárás az ingatlan csak egy részét érinti, az ingatlan megosztásáról – telekalakítási eljárás lefolytatása nélkül, a kérelemhez mellékelte változási vázrajz alapján – a kisajátítási hatóság dönt.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott döntés meghozatala során a kisajátítási hatóságnak a kisajátítási terv elkészítéséről, felülvizsgálatáról, záradékolásáról, valamint a kisajátítással kapcsolatos értékkülönbözlet megfizetésének egyes kérdéseiről szóló Korm. rendeletben meghatározott, a részleges kisajátítás során a telekalakításra irányadó építésjogi követelményekre vonatkozó vizsgálatot is le kell folytatnia.

40/S. § A kisajátítási hatóság döntésével szemben indított közigazgatási per során

a) a pert az eljárást kérő ellen is meg kell indítani, a keresetlevelet a 40/H. § szerinti eljárásban meghozott döntés közlésétől számított 15 napon belül kell benyújtani;

b) a bíróságnak a keresetlevél beérkezését követő 45 napon belül tárgyalást kell tartania;

c) a tevékenység megvalósulásának helyeként a 40/H. § szerinti eljárással érintett ingatlan fekvésének helyét kell figyelembe venni;

d) a 40/H. § szerinti eljárás jogalapjának vitatása esetén a bíróságnak a jogalap tekintetében 2 hónapon belül közbenső ítélettel döntést kell hoznia, kivéve, ha

da) a jogalap tekintetében igazságügyi szakértő kirendelése szükséges, és a szakértői vélemény előterjesztésére ezen időszak alatt az ügy bonyolultsága miatt nem kerülhet sor; ebben az esetben a közbenső ítéletet a szakértői vélemény előterjesztését követő 1 hónapon belül kell meghozni,

db) a per ezen határidőn belül befejezhető;

e) a bíróság a közigazgatási határozatot nem változtathatja meg, ha a kisajátítási hatóság az eljárást kérő kérelmét arra hivatkozva utasította el, hogy a 40/H. § szerinti eljárásnak nincs helye, és a közigazgatási határozat ezen rendelkezése jogszabálysértő.

40/T. § (1) A kisajátítási hatóság döntése felügyeleti jogkörben nem változtatható meg és nem semmisíthető meg.

(2) A 40/H. § szerinti eljárásban meghozott határozat véglegessé válása után a határozatot az eljárást kérő, valamint az ingatlanügyi hatóság részére – ha az eljárás nem a földrészlet egészét érinti, az utóbbi részére a változási vázrajzot is mellékelve – meg kell küldeni. Ha a 40/H. § szerinti eljárás során az állam tulajdonába kerülő ingatlanra végrehajtási jog volt bejegyezve, a határozatot az ügyben eljáró bírósági végrehajtóval vagy a végrehajtást foganatosító egyéb szervvel is közölni kell. A határozat véglegessé válásáról a többi ügyfelet is értesíteni kell.

(3) A véglegessé vált határozatot az adó helyesbítése, illetve kivetése céljából az illetékes helyi adóhatóságnak is meg kell küldeni.

40/U. § (1) A 40/H. § szerinti eljárásban meghozott határozat véglegessé válásával az országos közút által érintett földrészlet e törvény erejénél fogva a magyar állam tulajdonába és ellenérték nélkül az eljárást kérő által megjelölt szervezet vagyongazdálkodásába kerül, amely köteles a változást az ingatlan-nyilvántartásba bejegyeztetni.

(2) A tulajdonváltást az ingatlanügyi hatóság a véglegessé vált, a 40/H. § szerinti eljárásban meghozott határozat vagy – az ingatlan adásvétel vagy csere útján történő megszerzése esetén – kérelem és adásvételi vagy csereszerződés alapján vezeti át az ingatlan-nyilvántartáson.

(3) Ha a (2) bekezdés szerinti tulajdonváltás az ingatlan csak egy részét érinti, a tulajdonváltást és a földrészlet megosztását az ingatlanügyi hatóság

a) 40/H. § szerinti eljárás esetén a földrészlet megosztására is kiterjedő véglegessé vált, a 40/H. § szerinti eljárásban meghozott határozat, valamint a változási vázrajz,

b) adásvétel vagy csere esetén kérelem, valamint adásvételi vagy csereszerződés, közös tulajdont megszüntető szerződés, továbbá a változási vázrajz

alapján vezeti át az ingatlan-nyilvántartáson.

(4) Az ingatlanügyi hatóság a kisajátítási hatóság megkeresésére, a 40/H. § szerinti eljárás tárgyában hozott döntés alapján törli az ingatlan-nyilvántartásból a 40/O. § (1) bekezdésében foglalt tényre, valamint az elidegenítési tilalomra vonatkozó feljegyzést.

40/V. § (1) A 40/H. §-ban megjelölt ingatlanra megkötött adásvételi szerződés alapján kifizetett vételár a kisajátítási eljárás során megállapított kártalanítással megegyezően adó- és illetékmentes, ide nem értve az általános forgalmi adót.

(2) A kártalanítás összegét úgy kell tekinteni, mint amely az általános forgalmi adót is tartalmazza, ha a 40/H. § szerinti eljárás keretében történő tulajdonátszállást az általános forgalmi adóról szóló törvény szerint adófizetési kötelezettség terheli.

Záró rendelkezések¹⁹⁹

41. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2008. január 1-jén lép hatályba, rendelkezéseit – ide értve az általános forgalmi adó fizetésére vonatkozó kötelezettséget is – a hatálybalépését követően indult kisajátítási eljárásokra kell alkalmazni.

(2) A törvény 42. § (2) bekezdésnek m) pontja a törvény kihirdetését követő napon lép hatályba.

(3) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy

a)²⁰⁰ a kisajátítási terv kötelező elemeire, elkészítésére, felülvizsgálására, záradékolására és a kisajátítási hatóság részére történő benyújtására,²⁰¹

b) a kártalanítás megfizetésének egyéb előírásaira, valamint az értékkülönbözlet megfizetése tekintetében fizetési kedvezmény megadására²⁰²

vonatkozó szabályokat rendeletben állapítsa meg.

(3a)²⁰³ Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a kisajátítási hatóságot rendeletben jelölje ki.²⁰⁴

(3b)²⁰⁵ Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházás kapcsán a szakértő előzetes kirendelése során a kisajátítást kérő által előzetesen letétbe helyezendő szakértői költségek összegét, vagy az összeg számításának módját rendeletben határozza meg.

(4) Azok a nem igazságügyi szakértők, akik e törvény hatálybalépésének időpontjában, jogszabályi rendelkezés alapján kisajátítási eljárásban szakértőként való eljárásra jogosultak, e törvény hatálybalépését követő egy évig szakértőként kirendelhetők, eljárásukra az e törvény hatálybalépését megelőzően hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.

42. §²⁰⁶ E törvénynek a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény módosításáról szóló [2012. évi LXXXII. törvénnyel \(a továbbiakban: Módtv.\)](#) megállapított 32. § (1) bekezdés f) és g) pontját a [Módtv.](#) hatálybalépését²⁰⁷ követően indult bírósági eljárásokban kell alkalmazni.

43. §²⁰⁸ E törvénynek a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló [2012. évi CLXXXIV. törvénnyel](#) megállapított rendelkezéseit a hatálybalépésüket követően indult és megismételt hatósági eljárásokban, valamint a hatálybalépésüket követően indult bírósági eljárásokban kell alkalmazni.

44. §²⁰⁹ (1) E törvénynek a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházások megvalósításának gyorsításával összefüggésben egyes törvények módosításáról szóló [2015. évi LXXIX. törvénnyel \(a továbbiakban: 2015. évi LXXIX. törvény\)](#) megállapított rendelkezéseit – a (2) bekezdésben foglalt eltéréssel – a [2015. évi LXXIX. törvény](#) hatálybalépését követően indult és megismételt hatósági eljárásokban, valamint a [2015. évi LXXIX. törvény](#) hatálybalépését követően indult bírósági eljárásokban kell alkalmazni.

(2) E törvénynek a [2015. évi LXXIX. törvénnyel](#) megállapított 32. § (1) bekezdés a) pontját a [2015. évi LXXIX. törvény](#) hatálybalépését követően jogerőre emelkedett kisajátítási határozat ellen benyújtott keresetlevél esetében kell alkalmazni.

45. §²¹⁰ E törvénynek a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló [1991. évi XLIX. törvény](#) és a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény módosításáról szóló [2015. évi CVIII. törvénnyel \(a továbbiakban: 2015. évi CVIII. törvény\)](#) megállapított rendelkezéseit a [2015. évi CVIII. törvény](#) hatálybalépését²¹¹ követően indult és megismételt kisajátítási eljárásokban kell alkalmazni.

46. §²¹² E törvénynek a kulturális örökség védelméről szóló [2001. évi LXIV. törvény](#) és az azzal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló [2016. évi XCII. törvénnyel \(a továbbiakban: 2016. évi XCII. törvény\)](#) megállapított rendelkezéseit a [2016. évi XCII. törvény](#) hatálybalépését²¹³ követően indult kisajátítási hatósági eljárásokban kell alkalmazni.

47. §²¹⁴

48. §²¹⁵ (1) E törvénynek a közlekedéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló [2016. évi CXLIV. törvénnyel \(a továbbiakban: 2016. évi CXLIV. törvény\)](#) megállapított 32. § (1) bekezdés f) pontját annak hatálybalépését²¹⁶ követően indult hatósági eljárásban hozott döntés bírósági felülvizsgálata során kell alkalmazni.

(2) E törvénynek a [2016. évi CXLIV. törvénnyel](#) megállapított 9. § (4) bekezdését annak hatálybalépését²¹⁷ követően kezdeményezett szakértő előzetes kirendelésére irányuló eljárásokban, és az ilyen eljárásokban elkészített szakvéleményt felhasználó kisajátítási eljárásokban, valamint – szakértő előzetes kirendelése hiányában – a hatályba lépést követően indult kisajátítási eljárásokban kell alkalmazni.

49. §²¹⁸ E törvénynek az egyes törvények igazgatási, valamint gazdaságélénkítő célú módosításáról, továbbá egyes vagyongazdálkodást érintő rendelkezésekről szóló [2020. évi LXXXI. törvénnyel \(a továbbiakban: 2020. évi LXXXI. törvény\)](#)

megállapított 4. § (1) bekezdés c) pontját a [2020. évi LXXXI. törvény](#) hatálybalépésekor²¹⁹ folyamatban lévő kisajátítási eljárásokban is alkalmazni kell.

50. §²²⁰ (1) E törvénynek az ügyfelek számára adminisztratív terheket tartalmazó egyes törvények módosításáról szóló [2020. évi CLXIV. törvénnyel](#) megállapított 40/G. §-át a 2021. július 1-jét követően indult és megismételt hatósági és bírósági eljárásokban kell alkalmazni.

(2) Kisajátítási eljárásban nem kötelező az elektronikus ügyintézés azon kisajátítást kérő illetve képviselője esetében, akinek részére a záradékolás iránt 2021. július 1-jét megelőzően benyújtott kérelme alapján záradékolt kisajátítási terv csak papíralapon áll rendelkezésére. Az elektronikus ügyintézés ennek alapján nem alkalmazó kisajátítást kérő, illetve képviselője e körülmény fennállásáról a kisajátítási hatóság részére nyilatkozni köteles.

¹A törvényt az Országgyűlés a 2007. november 5-i ülésnapján fogadta el. A kihirdetés napja: 2007. november 13.

²A 2. § nyitó szövegrésze a [2012: CLXXXIV. törvény 1. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

³A 2. § d) pontja a [2018: XLIX. törvény 29. §-ával](#) megállapított, a [2021: XXXI. törvény 45. §-a](#) szerint módosított szöveg.

⁴A 2. § j) pontja a [2012: CXCI. törvény 34. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

⁵A 2. § l) pontja a [2023. évi XLIV. törvény 45. §-ával](#) megállapított szöveg.

⁶A 2. § p) pontját a [2011: CVI. törvény 52. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be, hatályon kívül helyezte a [2011: CXLIX. törvény 18. §-a](#), újonnan a [2012: CLXXXIV. törvény 1. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.

⁷A 2. § q) pontját a [2012: CCII. törvény 9. §-a](#) iktatta be.

⁸A 2. § r) pontját a [2013: CXV. törvény 7. §-a](#) iktatta be.

⁹A 2. § s) pontját a [2019: CX. törvény 57. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.

¹⁰A 2. § t) pontját a [2020: LXXI. törvény 36. §-a](#) iktatta be.

¹¹A 3. § (1) bekezdés b) pontja a [2015: LXXIX. törvény 46. § a\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

¹²A 3. § (1) bekezdés d) pontja a [2010: CXXVI. törvény 95. §-a](#), a [2012: CXCI. törvény 34. § \(2\) bekezdése](#), a [2016: XCII. törvény 42. §-a](#) szerint módosított szöveg.

¹³A 3. § (2) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 2. §-ával](#) megállapított szöveg.

¹⁴A 3. § (2) bekezdés a) pontja a [2020: CLXIV. törvény 27. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

¹⁵A 4. § (1) bekezdés nyitó szövegrésze a [2012: CLXXXIV. törvény 3. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

¹⁶A 4. § (1) bekezdés a) pontja a [2012: CLXXXIV. törvény 3. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

¹⁷A 4. § (1) bekezdés c) pontja a [2020: LXXXI. törvény 14. §-ával](#) megállapított, a [2022: XXII. törvény 106. §-a](#) szerint módosított szöveg.

¹⁸A 4. § (1) bekezdés d) pont nyitó szövegrésze a [2017: CLXXXII. törvény 49. §-a](#) szerint módosított szöveg.

¹⁹A 4. § (1) bekezdés d) pont da) alpontja a [2015: LXXIX. törvény 30. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

²⁰A 4. § (1) bekezdés d) pont dc) alpontja a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § a\) pontja](#), a [2015: VIII. törvény 15. § \(2\) bekezdése](#), a [2022: XXII. törvény 106. §-a](#) szerint módosított szöveg.

²¹A 4. § (1) bekezdés d) pont dd) alpontja a [2015: LXXIX. törvény 30. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

²²A 4. § (1) bekezdés d) pont df) alpontját a [2017: CLXXXII. törvény 48. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.

²³A 4. § (1) bekezdés e) pont ed) alpontja a [2011: LXXXVII. törvény 32. §-ával](#) megállapított szöveg.

²⁴A 4. § (1) bekezdés i) pontja a [2011: CXLIX. törvény 17. §-ával](#) megállapított, nyitó szövegrésze a [2012: CXCI. törvény 34. § \(2\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.

²⁵A 4. § (1) bekezdés i) pont ia) alpontja a [2016: XCII. törvény 38. §-ával](#) megállapított szöveg.

²⁶A 4. § (1) bekezdés j) pontja a [2012: CLXXXIV. törvény 3. § \(4\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

²⁷A 4. § (1) bekezdés k) pont nyitó szövegrésze a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § c\) pontja](#), a [2023. évi XLIV. törvény 46. §-a](#) szerint módosított szöveg.

²⁸A 4. § (1) bekezdés l) pont la) alpontja a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § d\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

²⁹A 4. § (1) bekezdés m) pontját a [2011: CVI. törvény 52. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be, hatályon kívül helyezte a [2011: CXLIX. törvény 18. §-a](#), újonnan a [2012: CLXXXIV. törvény 3. § \(5\) bekezdése](#) iktatta be.

³⁰A 4. § (1) bekezdés m) pont mb) alpontja a [2015: VIII. törvény 15. § \(2\) bekezdése](#), a [2022: XXII. törvény 106. §-a](#) szerint módosított szöveg.

³¹A 4. § (1) bekezdés m) pont md) alpontját a [2013: CXV. törvény 8. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.

³²A 4. § (1) bekezdés n) pontját a [2012: CCII. törvény 10. §-a](#) iktatta be, szövege a [2015: XXXIII. törvény 18. §-ával](#) megállapított szöveg.

³³A 4. § (1) bekezdés n) pont na) alpontja a [2021: CXLVI. törvény 73. § d\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

³⁴A 4. § (1) bekezdés n) pont nc) alpontját a [2015: LXXIX. törvény 30. § \(3\) bekezdése](#) iktatta be.

³⁵A 4. § (1) bekezdés o) pontját a [2013: CXV. törvény 8. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.

³⁶A 4. § (1) bekezdés p) pontját a [2019: CX. törvény 57. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.

³⁷A 4. § (1) bekezdés q) pontját a [2020: LXXI. törvény 37. §-a](#) iktatta be.

³⁸A 4. § (2) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 3. § \(6\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

³⁹A 4. § (2) bekezdés a) pontja a [2017: CLXXXII. törvény 48. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

⁴⁰A 4. § (3) bekezdését a [2012: CLXXXIV. törvény 3. § \(6\) bekezdése](#) iktatta be.

⁴¹Az 5. § (1) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 4. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

⁴²Az 5. § (2) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 4. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

⁴³Az 5. § (3) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § e\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

⁴⁴Az 5. § (5) bekezdését a [2012: CLXXXIV. törvény 4. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.

⁴⁵A 6. § (1) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § f\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

⁴⁶A 6. § (3) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 5. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

⁴⁷A 6. § (4) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § g\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

⁴⁸A 6. § (5) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § h\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

⁴⁹A 6. § (6) bekezdését a [2012: CLXXXIV. törvény 5. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2017: L. törvény 305. § 1. pontja](#), a [2020: XXX. törvény 27. § a\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

⁵⁰A 6. § (7) bekezdését a [2015: LXXIX. törvény 31. §-a](#) iktatta be.

⁵¹A 7. § (1) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 6. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.

- ⁵²A 7. § (3) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 6. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ⁵³A 7. § (4) bekezdése a [2012: CXCI. törvény 34. § \(1\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ⁵⁴A 7. § (7) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 6. § \(3\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ⁵⁵A 7. § (9) bekezdését a [2013: CXV. törvény 9. §-a](#) iktatta be.
- ⁵⁶A 7. § (10) bekezdését a [2021: II. törvény 12. §-a](#) iktatta be.
- ⁵⁷A 8. § a [2012: CLXXXIV. törvény 7. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁵⁸A 8. § (1) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 2. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁵⁹A 8. § (4) bekezdése a [2015: LXXIX. törvény 32. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁶⁰A 8. § (5) bekezdése a [2021: CXXII. törvény 56. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁶¹A 9. § (4) bekezdését a [2016: CXLIV. törvény 37. §-a](#) iktatta be.
- ⁶²A 10. § (1) bekezdés b) pontja a [2015: VIII. törvény 15. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ⁶³A 10. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja a [2017: L. törvény 305. § 3. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁶⁴A 10. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontja a [2017: L. törvény 305. § 3. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁶⁵A 10. § (2) bekezdését a [2012: CLXXXIV. törvény 34. § b\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ⁶⁶A 10. § (5) bekezdése a [2016: CXXI. törvény 56. § \(3\) bekezdés a\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁶⁷A 12. § (1) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § j\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁶⁸A 12. § (2) bekezdés b) pontja a [2012: CLXXXIV. törvény 8. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁶⁹A 13. § (1) bekezdése a [2015: LXXIX. törvény 33. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁷⁰A 14. § a [2012: CLXXXIV. törvény 9. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁷¹A 14. § (3) bekezdés a) pontja a [2016: CXXI. törvény 56. § \(3\) bekezdés b\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁷²A 14. § (3a) bekezdését a [2021: CXXII. törvény 57. §-a](#) iktatta be.
- ⁷³A 14. § (4) bekezdése a [2016: XXXII. törvény 24. § a\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁷⁴A 16. § (3) bekezdését a [2012: CLXXXIV. törvény 10. §-a](#) iktatta be.
- ⁷⁵A 18. §-t a [2012: CLXXXIV. törvény 34. § c\) pontja](#) hatályon kívül helyezte, újonnan a [2015: CVIII. törvény 5. §-a](#) iktatta be, szövege a [2016: XCII. törvény 39. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁷⁶A 19. § (1) bekezdés a) pontja a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § j\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁷⁷A 20. § c) pontját a [2012: CLXXXIV. törvény 34. § d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ⁷⁸A 21. § (2) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 11. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ⁷⁹A 21. § (3) bekezdése a [2015: LXXIX. törvény 34. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ⁸⁰A 21. § (4) bekezdése a [2015: LXXIX. törvény 34. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított, a [2017: L. törvény 305. § 2. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁸¹A 21. § (5) bekezdését újonnan a [2015: LXXIX. törvény 34. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2017: L. törvény 305. § 4. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁸²A 21. § (6) bekezdés a) pontja a [2015: LXXIX. törvény 34. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított, a [2017: L. törvény 305. § 5. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁸³A 21. § (6) bekezdés e) pontja a [2012: CLXXXIV. törvény 11. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ⁸⁴A 21. § (6) bekezdés f) pontja a [2012: CLXXXIV. törvény 11. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ⁸⁵A 21. § (6) bekezdés g) pontját a [2012: CLXXXIV. törvény 11. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ⁸⁶A 21. § (6) bekezdés h) pontját a [2015: LXXIX. törvény 34. § \(3\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2021: CXXII. törvény 61. §-a](#) szerint módosított szöveg.
- ⁸⁷A 21. § (6) bekezdés i) pontját a [2021: CXXII. törvény 58. §-a](#) iktatta be.
- ⁸⁸A 21/A. §-t megelőző alcímet a [2012: CLXXXIV. törvény 12. §-a](#) iktatta be.
- ⁸⁹A 21/A. §-t a [2012: CLXXXIV. törvény 12. §-a](#) iktatta be.
- ⁹⁰A 22. § a [2012: CLXXXIV. törvény 13. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁹¹A 22. § (1) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 6. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁹²A 22. § (2) bekezdése a [2015: CLXXXVI. törvény 144. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított, a [2016: XXXII. törvény 23. § a\) pontja](#), a [2017: L. törvény 305. § 7. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁹³A 22. § (3) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 8. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁹⁴A 23. § (1) bekezdés d) pontja a [2012: CLXXXIV. törvény 14. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ⁹⁵A 23. § (1) bekezdés e) ponja a [2012: CLXXXIV. törvény 34. § f\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ⁹⁶A 23. § (2) bekezdése a [2016: CXLIV. törvény 38. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ⁹⁷A 23. § (3) bekezdését a [2016: CXXI. törvény 56. § \(4\) bekezdés a\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ⁹⁸A 23. § (4) bekezdését a [2016: CXLIV. törvény 38. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ⁹⁹A 23. § (4) bekezdés a) pontját a [2017: L. törvény 306. § a\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁰⁰A 24. § a [2012: CLXXXIV. törvény 15. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁰¹A 24. § (5) bekezdés c) pontja a [2015: LXXIX. törvény 35. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁰²A 24. § (7) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 9. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁰³A 24. § (9) bekezdését a [2013: CCLII. törvény 116. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹⁰⁴A 24/A. §-t a [2009: LVI. törvény 380. § \(3\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2012: CLXXXIV. törvény 16. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁰⁵A 24/A. § (1) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 10. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁰⁶A 24/B. §-t a [2012: CLXXXIV. törvény 17. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁰⁷A 24/C. §-t a [2015: CVIII. törvény 6. §-a](#) iktatta be, szövege a [2016: XCII. törvény 40. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁰⁸A 25. § a [2012: CLXXXIV. törvény 18. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁰⁹A 25. § (1) bekezdése a [2013: CCLII. törvény 116. § \(5\) bekezdése](#) szerint módosított szöveg.
- ¹¹⁰A 25. § (2) bekezdése a [2016: CXLIV. törvény 39. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹¹¹A 25. § (3) bekezdését a [2016: CXLIV. törvény 44. § a\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹¹²A 25. § (4) bekezdését a [2016: XXXII. törvény 22. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹¹³A 25. § (5) bekezdését a [2016: XXXII. törvény 22. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹¹⁴A 26. § a [2012: CLXXXIV. törvény 18. §-ával](#) megállapított szöveg.

- ¹¹⁵A 26. § (1) bekezdése a [2015: LXXIX. törvény 36. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹¹⁶A 26. § (2) bekezdése a [2016: CXLIV. törvény 43. § a\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹¹⁷A 26. § (3) bekezdése a [2016: CXXI. törvény 56. § \(4\) bekezdés b\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹¹⁸A 26. § (4) bekezdése a [2016: CXXI. törvény 56. § \(4\) bekezdés c\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹¹⁹A 26. § (5) bekezdése a [2016: XXXII. törvény 24. § b\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹²⁰A 26. § (5a) bekezdését a [2020: CLXIV. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹²¹A 26. § (5b) bekezdését a [2020: CLXIV. törvény 27. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹²²A 27. § a [2012: CLXXXIV. törvény 18. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹²³A 28. § (1) bekezdése a [2010: CXXVI. törvény 95. §-a](#) szerint módosított szöveg.
- ¹²⁴A 28. § (2) bekezdése a [2010: CXXVI. törvény 95. §-a](#), a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § 1\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹²⁵A 28. § (3) bekezdését a [2009: LVI. törvény 382. §-a](#) hatályon kívül helyezte. E módosító törvény 428. §-a alapján a rendelkezést a 2009. október 1. napját követően indult és megismételt eljárásokban kell alkalmazni.
- ¹²⁶A 29. § a [2012: CLXXXIV. törvény 19. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹²⁷A 29. § (2) bekezdése a [2015: LXXIX. törvény 37. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított, a [2017: L. törvény 305. § 4. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹²⁸A 29. § (3) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 4. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹²⁹A 29. § (7) bekezdése a [2015: LXXIX. törvény 37. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹³⁰A 29. § (9) bekezdését a [2015: LXXIX. törvény 37. § \(3\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹³¹A 29/A. §-t a [2012: CLXXXIV. törvény 20. §-a](#) iktatta be.
- ¹³²A 29/A. § (2) bekezdése a [2013: CCLII. törvény 116. § \(4\) bekezdés b\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹³³A 30. § a [2012: CLXXXIV. törvény 21. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹³⁴A 31. §-t a [2017: L. törvény 306. § b\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹³⁵A 31/A. §-t a [2015: LXXIX. törvény 38. §-a](#) iktatta be.
- ¹³⁶A 31/A. § (4) bekezdését a [2016: XXXII. törvény 24. § c\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹³⁷A 32. § a [2012: CLXXXIV. törvény 21. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹³⁸A 32. § (1) bekezdése a [2017: L. törvény 304. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹³⁹A 32. § (1) bekezdés f) pontja a [2021: LI. törvény 36. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁴⁰A 32. § (1) bekezdés g) pontját a [2021: LI. törvény 36. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁴¹A 32. § (1a) bekezdését a [2015: LXXIX. törvény 39. § \(3\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹⁴²A 32. § (2) bekezdése a [2017: L. törvény 304. § \(1\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹⁴³A 32. § (3) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 11. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴⁴A 32/A. §-t a [2012: CLXXXIV. törvény 22. §-a](#) iktatta be, szövege a [2015: LXXIX. törvény 40. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁴⁵A 32/A. § (1) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 12. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴⁶A 32/A. § (2) bekezdése a [2016: CXXI. törvény 56. § \(4\) bekezdés d\) pontja](#), a [2017: L. törvény 306. § c\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴⁷A 32/A. § (3) bekezdését a [2017: L. törvény 306. § d\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁴⁸A 32/A. § (4) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 13. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁴⁹A 32/B. §-t a [2015: LXXIX. törvény 41. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁵⁰A 32/B. § (1) bekezdését a [2017: L. törvény 306. § e\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁵¹A 33. § (1) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 23. §-ával](#) megállapított, a [2016: CXXI. törvény 56. § \(3\) bekezdés c\) pontja](#), a [2017: L. törvény 305. § 14. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵²A 33. § (2) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 3. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵³A 33. § (3) bekezdését a [2021: CXXII. törvény 59. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁵⁴A 34. §-t a [2012: CLXXXIV. törvény 34. § g\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁵⁵A 35. § (3) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § m\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵⁶A 35. § (4) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 24. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁵⁷A 36. § (1) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 2. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵⁸A 36. § (2) bekezdés nyitó szövegrésze a [2010: CXXVI. törvény 95. §-a](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁵⁹A 36. § (4) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 25. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁶⁰A 37. § (1) bekezdése a [2021: CXXII. törvény 60. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁶¹A 37. § (2) bekezdése a [2012: CLXXXIV. törvény 26. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁶²A 37. § (2) bekezdés a) pontja a [2017: L. törvény 305. § 3. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁶³A 37. § (3) bekezdését a [2012: CLXXXIV. törvény 26. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁶⁴A 37/A. §-t megelőző alcímet a [2012: CLXXXIV. törvény 27. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁶⁵A 37/A. §-t a [2012: CLXXXIV. törvény 27. §-a](#) iktatta be, a [2017: L. törvény 305. § 15. pontja](#) és [306. § f\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁶⁶A 37/B. §-t megelőző alcímet a [2015: LXXIX. törvény 41. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁶⁷A 37/B. §-t a [2015: LXXIX. törvény 42. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁶⁸A 37/B. § (3) bekezdése a [2016: CXLIV. törvény 44. § b\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁶⁹A 37/C. §-t a [2015: LXXIX. törvény 42. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁷⁰A 37/C. § (1) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 16. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁷¹A 37/C. § (1a) bekezdését a [2016: CXLIV. törvény 41. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁷²A 37/C. § (9) bekezdése a [2019: CXXVII. törvény 46. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ¹⁷³A 37/D. §-t a [2015: LXXIX. törvény 42. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁷⁴A 38. §-t megelőző alcímet a [2012: CLXXXIV. törvény 28. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁷⁵A 38. § (1) bekezdése a [2013: CCLII. törvény 116. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított, a [2015: LXXIX. törvény 46. § c\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁷⁶A 38. § (2) bekezdése a [2010: CXXVI. törvény 95. §-a](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁷⁷A 38. § (3) bekezdése a [2009: LVI. törvény 381. §-a](#), a [2010: CXXVI. törvény 95. §-a](#), a [2016: CXXI. törvény 56. § \(4\) bekezdés e\) pontja](#) szerint módosított szöveg.

- ¹⁷⁸A 38. § (4) bekezdése a [2013: CCLII. törvény 116. § \(3\) bekezdésével](#) megállapított, a [2015: LXXIX. törvény 46. § c\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁷⁹A 38. § (5) bekezdését a [2015: LXXIX. törvény 43. §-a](#) iktatta be, szövege a [2017: L. törvény 305. § 18. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸⁰A 39. § (2) bekezdése a [2010: CXXVI. törvény 95. §-a](#), a [2012: CLXXXIV. törvény 33. § p\) pontja](#), a [2016: CXXI. törvény 56. § \(4\) bekezdés f\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸¹A 39. § (4) bekezdése a [2016: XXXII. törvény 22. § \(3\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹⁸²A 39. § (5) bekezdése a [2010: CXXVI. törvény 95. §-a](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸³A 40. §-t megelőző alcímet a [2012: CLXXXIV. törvény 29. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁸⁴A 40/A. §-t megelőző alcímet a [2013: CXV. törvény 10. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁸⁵A 40/A. §-t a [2013: CXV. törvény 10. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁸⁶A 40/A. § (5) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 19. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸⁷A 40/B. §-t a [2013: CXV. törvény 10. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁸⁸A 40/B. § (3) bekezdése a [2016: CXXI. törvény 56. § \(4\) bekezdés g\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁸⁹A 40/C. §-t a [2013: CXV. törvény 10. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁹⁰A 40/C. § (3) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 20. pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁹¹A 40/D. §-t a [2013: CXV. törvény 10. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁹²A 40/E. §-t a [2013: CXV. törvény 10. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁹³A 40/E. § (2) bekezdése a [2017: L. törvény 305. § 21. pontja](#), a [2020: XXX. törvény 27. § b\) pontja](#) szerint módosított szöveg.
- ¹⁹⁴A 40/F. §-t megelőző alcímet a [2015: CLXXXVI. törvény 144. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be.
- ¹⁹⁵A 40/F. §-t a [2015: CLXXXVI. törvény 144. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2017: L. törvény 304. § \(2\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹⁹⁶A 40/F. § (1) bekezdését a [2020: XXX. törvény 27. § c\) pontja](#) hatályon kívül helyezte.
- ¹⁹⁷A 40/G. §-t a [2016: CXXI. törvény 56. § \(1\) bekezdése](#) iktatta be, szövege a [2020: CLXIV. törvény 27. § \(3\) bekezdésével](#) megállapított szöveg.
- ¹⁹⁸„Országos közúttal érintett ingatlan tulajdonjogi viszonyainak rendezése” alcímet (40/H–40/V. §) a [2021: CXLVI. törvény 72. §-a](#) iktatta be.
- ¹⁹⁹A 41. §-t megelőző alcímet a [2012: CLXXXIV. törvény 30. §-a](#) iktatta be.
- ²⁰⁰A 41. § (3) bekezdés a) pontja a [2012: CLXXXIV. törvény 31. §-ával](#) megállapított szöveg.
- ²⁰¹Lásd a [178/2008. \(VII. 3.\) Korm. rendeletet](#).
- ²⁰²Lásd a [178/2008. \(VII. 3.\) Korm. rendeletet](#).
- ²⁰³A 41. § (3a) bekezdését a [2010: CXXVI. törvény 94. §-a](#) iktatta be.
- ²⁰⁴Lásd a [66/2015. \(III. 30.\) Korm. rendeletet](#).
- ²⁰⁵A 41. § (3b) bekezdését a [2015: LXXIX. törvény 44. §-a](#) iktatta be.
- ²⁰⁶A 42. §-t a [2009: LVI. törvény 382. §-a](#) hatályon kívül helyezte, újonnan a [2012: LXXXII. törvény 2. §-a](#) iktatta be.
- ²⁰⁷A hatálybalépés időpontja 2012. június 28.
- ²⁰⁸A 43. §-t a [2012: CLXXXIV. törvény 32. §-a](#) iktatta be.
- ²⁰⁹A 44. §-t a [2015: LXXIX. törvény 45. §-a](#) iktatta be.
- ²¹⁰A 45. §-t a [2015: CVIII. törvény 7. §-a](#) iktatta be.
- ²¹¹A hatálybalépés időpontja 2015. július 9.
- ²¹²A 46. §-t a [2016: XCII. törvény 41. §-a](#) iktatta be.
- ²¹³A hatálybalépés időpontja 2016. július 10.
- ²¹⁴A 47. §-t a [2016: CXXI. törvény 56. § \(2\) bekezdése](#) iktatta be, hatályon kívül helyezte a [2017: CLXXXVI. törvény 52. §-a](#).
- ²¹⁵A 48. §-t a [2016: CXLIV. törvény 42. §-a](#) iktatta be.
- ²¹⁶A hatálybalépés időpontja 2017. január 2.
- ²¹⁷A hatálybalépés időpontja 2017. január 2.
- ²¹⁸A 49. §-t a [2020: LXXXI. törvény 15. §-a](#) iktatta be.
- ²¹⁹A hatálybalépés időpontja 2020. július 22.
- ²²⁰Az 50. §-t a [2020: CLXIV. törvény 27. § \(4\) bekezdése](#) iktatta be.